

fore, per text. in cap. quemadmodum, in fine, de iureiurand. in §. illud, in versicul. quod si expresse, ubi inquit textus, quod si expresse iurasset quis, quod uxorem super adulterio non impeteret, tutius est in hoc casu, ut propter iurisdictionem religionem vir accusare desinat uxorem ad diuortium celebrandum, quamquam denuntiare eam possit ad penitentiam peragendam. Ergo ita in proposito dicendum, quod donator iurans non reuocare donationem ob causam aliquam ingratitudinis committendam aduersus se, propter religionem iuramenti desistat a reuocando prædict. donationem commissa etiam ingratitudine.

Sed contra hanc opinionem fortiter urget, quod pactum hoc contra bonos mores sit, quia per id datur occasio donatario delinquendi, ut supra dictum est: at iuramentum contra bonos mores non est obligatorium, ut incipit. non est obligatorium, de regul. iur. in 6. Et ita inuenio, quod propter hanc difficultatem Rip. in dicta l. fin. quest. 54. numer. 181. & sequenti recedit ab hac opinione Ioann. Andr. & respondet ad d. cap. quemadmodum, in dict. versic. illud, & tenet quandam novam opinionem in proposito, scilicet quod iurans in hoc casu obligetur ex iuramento, quia obseruantia iuramenti respectu donatoris, qui iurauit non reuocare, non continet in se peccatum, nec turpitudinem, non tamen obligatur ex pacto iuramento roborato, quia continet turpitudinem ex parte donatarii, ex quo sequitur, inquit ipse, quod donator obtenta absolutione poterit reuocare donationem interueniente ingratitudine, & quod absque absolutione possit etiam reuocare, licet per talem reuocationem incurrat peritium. Inuenio etiam Nicol. Boer. dict. consil. 41. qui numer. 11. & sequenti late fundat contra opinionem Ioann. Andr. ubi supra & tandem nume. fin. inquit indistincte, quod opinio contraria, scilicet quod hoc pactum non firmetur iuramento, est æquior, quando nulla occasione ab ipso donatore procedente, ac data donatario ingratitudinem committendi, sit reuocatio, alias secus si ab ipso donatore occasio hoc faciendi procederet, secundum Doct. per eum supra relatos. Hanc etiam opinionem contra Ioann. Andr. tenent alij plures Doctores, relati per Tiraquell. in dict. leg. si unquam, in præfatione, numer. 155.

Sed his non obstantibus opinio præcedens Ioann. Andre. scilicet quod prædict. pactum firmetur iuramento, est verior & tenenda in iudicando & consulendo, per text. in dict. capit. quemadmodum, in dict. versicul. illud, cui non bene respondet Ripa ubi supra. Nec opinio Ripæ est vera, quia magis est verbalis quam realis, cum de iure habeamus, hanc esse naturam iuramenti interpositi super actu inualido alias vel nullo, quod non tantum ipsum iuramentum sit seruandum, sed etiam actus ipse iuramento confirmatus & roboratus: adeo ut concessa etiam absolutione iuramenti ad effectum agendi, siue excipiendi, emanat adhuc actus validus & roboratus, ac si prædicta absolutione concessa non fuisset: que tantum operatur ne contraueniens incidat in peritium, non vero tollit vires attributas actui per iuramentum, ut late dixi in mea repetitione ambent. sacramenta puberum, numer. 20. & 24. & sequenti. Cod. si aduers. vendit. Et ita inuenio, quod opinio Ioann. Andr. ubi supra per dict. text. sequuntur alij plures relati per Tiraquellum, ubi supra numer. 140. & per Boerium ubi supra referentem Alexandrum di-

centem, ita seruati in practica, & per Rip. in dict. leg. fin. dict. quest. 54. num. 182. ubi refert ex eodem Alexand. hanc esse communem opinionem, & quod in practica seruatur. Eandem quoque sententiam sequitur Gregor. Lopez, ubi supra in dict. l. 67. in gloss. de fidei iuramento. ubi respondet cum Alexand. ad fundamentum contrariæ partis supra adductum, scilicet quod stante iuramento non præstatur occasio delinquendi. Quia licet ad priuam utilitatem ingratitudo, que sit remissa, non possit hoc casu propter iuramentum allegari, poterit tamen ad utilitatem & vindictam publicam denuntiari, ut dicitur in dict. cap. quemadmodum, §. final. in dict. versic. quod si expresse, & opinio Ioann. Andr. sequitur etiam alios allegans idem Alexand. consil. 40. num. 16. lib. 4. dicens, quod hoc est solitus sequi in consulendo, & etiam in legendo, & ibi Addit. refert alios idem tenentes, licet ipse Addit. teneat contrarium cum Roman. & Cuman. Inquit tamen Alexand. ibi, quod non obstante iuramento, posset accusari per donantem donatarius, si committendo ingratitudinem deliquerit in donante, quo ad hoc ut puniatur ex dilecto in gratitudinis non tantum, sed delicti in reuocatione donationis; ut per Ioann. Andr. ubi supra Sed ipse de hoc ultimo Alexand. dicto dubito, quia in effectu est reuocatio, que in hoc casu non habet locum, tenendo opinionem, supra dict. Ioann. Andr. que est communis: quia Ioann. Andr. ubi supra non asserit, nec tenet illud vltimum dictum Alexand. Teneo igitur opinionem, supra dict. Ioann. Andr. & communem: quamuis opinio, contrariam Cornei sequatur Chassa. proxi. refert Loazes in allegat. iur. pro Marchione Velez in responson. ad 5. & 6. fundamentum, n. 59. pag. 335.

Vltimo pro complemento huius capituli 7 addendum est, quod donatarius ingratus reuocata donatione propter ipsius ingratitudinem, non tenetur ad restitutionem fructuum perceptorum ante reuocationem, ut tenet gloss. in leg. generaliter, §. proinde, verb. ex aliqua causa, ff. de fidei commissis, libertas. dicens, quod fructus non augent rem donatam, ut cum ea reuocentur: quam gloss. in proposito dicit singularem Ias. in leg. si heres, numer. 2. ff. de condit. causis, dat. quam opinionem sequitur plures allegans Tiraquell. in dict. leg. si unquam, verb. reuertitur, num. 281. Cod. de reuocand. donat. contra Rip. in dict. l. fin. quest. 66. numer. 221. Eandem etiam gloss. cum Voland. Pasag. sequitur Anton. Gomez in 2. tom. Cod. de donat. numer. 21. ad fin. versicul. secundo inserto. Quæ opinio probatur, quia ipsa donatio valida est a principio & perfecta, & donatarius bona fide percipit fructus vsq; ad litem contestationem super reuocatione donationis ob ingratitudinem, unde merito, quod non teneatur ad eorum restitutionem.

A tempore vero liti contestationis, & vltra, sequitur sententia reuocatoria donationis, & credem profecto & teneo pro vero teneri donatario ad fructus restituendos, per regulam generalem text. in l. certum, Cod. de reuocand. ubi probatur, quod possessor mala fide tenetur omnem fructum cum ipsa re præstare: bonæ fidei vero possessor exstantes, post litem vero contestatam, vniuersos stantes & perceptos, ante litem contestatam non tenentur restituere in proposito donatarius per supra dicta: post litem autem contestatam tenentur restituere vniuersos per illum text.

Et

Et ita se habet generaliter praxis in omnibus bonæ fidei possessioribus per sententiam condemnatis ad restitutionem rei: nam condemnantur etiam, ut fructus omnes post litem contestatam perceptos restituant, vt testatur Arias Pinel. n. l. 2. in 2. part. num. 60. C. de rescind. vend. ubi in numeris præcedentibus & sequentibus plura in materia fructuum ponit.

SVMMARIVM.

- 1 Donatio omnium bonorum presentium tantum de iure communi valet & tenet.
- 2 Donatio omnium bonorum presentium & futurorum nihil valet.
- 3 Donatio omnium bonorum presentium & futurorum non valet, etiam respectu presentium tantum.
- 4 Donatio hereditatis post mortem donantis an valet?
- 5 Donatio omnium bonorum presentium tantum hodie non valet de iure Regio.
- 6 Venditio omnium bonorum presentium & futurorum bene valet.
- 7 Donatio omnium bonorum presentium & futurorum facta ecclesie vel pio loco, bene valet & tenet.
- 8 Ecclesia vel pius locus, an hoc casu teneatur ad alimenta præstanda ipsi donatori, & ad ipsius debita persoluenda.
- 9 Donatio omnium bonorum facta in causam dotis, an valet? & num. 10.
- 10 Dos an sit causa pia? & num. præced.
- 11 Donatio omnium bonorum, tam presentium quam futurorum, an firmetur iuramento? quod pon.
- 12 Donatio omnium bonorum, tam presentium quam futurorum reciproca inter coniuges non firmitur iuramento.
- 13 Donatio omnium bonorum presentium tantum firmitur iuramento.
- 14 Donatio omnium bonorum presentium & futurorum, reservato donatori usufructu eorum pro toto tempore vite sue, an valet?
- 15 Donatio omnium bonorum presentium & futurorum, an valet? quando donans in ipsa donatione reservauit sibi aliquam quantitatem, ex qua possit restari?
- 16 Donatio omnium bonorum presentium & futurorum mobilium & immobilium, valet & tenet: maxime si adiciatur clausula, ubique existentium.
- 17 Appellatione bonorum mobilium & immobilium, vel facta relatione ad locum non comprehenduntur iura & actiones, sed consistunt teritiam speciem diuersam.
- 18 Quod dicitur in num. 19. supra posito, procedit & habet locum, quando donans haberet aliqua iura & actiones, de quibus possit restari, alias secus.
- 19 Donatio omnium bonorum presentium & futurorum, mobilium & immobilium, iurum & actionum non valet.
- 20 Idem esse etiam non exprimitur in donatione iurum & actionum, si tamen id considerit ex mente donantis.

ONATIO ¶ omnium bonorum presentium tantum de iure communi bene valet & tenet: Ita probat text. in l. omnes, §. Lucius, ff. qua in fraud. cred. & ibi notat gl. Bartol. & ceteri Doctores & in leg.

si quis argentum, §. sed si quis vniuersitatis, & in §. fin. autem, Cod. de donat. & in l. 1. tit. 4. part. 5. Et hæc est communis opinio per illa iura, ut tradit Anton. Gomez in leg. 69. Taur. num. 1. idem vulg. glo. in leg. fin. Cod. de pact. verb. accommodauerit, & ibi expresse idem tenet & declarat Bart. num. 11. & ceteri omnes scribentes. Et illam gloss. in dict. leg. fin. testatur communiter approbatam Curt. Iun. in l. liceat inter priuatos, num. 18. Cod. de pact. & Gualden. de art. testand. tit. 2. cautela 10. num. 2. dicit etiam communem Bellonus consil. 60. num. 1. dicit communem Iulius Clarus lib. 4. recept. sententiarum, §. donatio quest. 19. versic. & ex hac, & sequentibus, & doctissimus clarissimique ingenij prædixit virtute, in supremo regali Senatu consil. D. Molina de Hispan. primog. lib. 2. cap. 10. n. 12. fol. 301.

Si ¶ vero donatio fieret omnium bonorum presentium & futurorum, nihil valebit, in qua per eam tollitur liberta testandi facultas, & inducitur votum captandæ mortis, quod est reprobatum, ut in leg. fin. Cod. de pact. cum similibus. Ita Bartol. in dict. leg. fin. num. 12. cuius opinio, dicit communem Bald. in cap. in presentia, colum. penult. num. 36. de probat. & Puppurat. in dict. leg. fin. num. 238. ubi bene declarat, argumento text. in leg. stipulatio hoc modo concepta ff. de verb. obligat. ubi Bartol. num. 5. & ceteri Doctores. hanc opinionem probant & eam testatur communem, Roland. à Valle consil. 39. num. 12. lib. 1. 2. dicens, ab ea non esse recedendum: dicit etiam communem plures allegans Ferdin. Loazes in allegatione iur. pro Marchione Velez, in vltimo sue partis fundamento, num. 41. pag. 109. & seq. & Pet. Duënas in regul. 2. 19. in princip. Cellus, consil. 37. n. 1.

Et in ¶ hoc casu nihil valet prædict. donatio, 3 etiam respectu bonorum presentium tantum, ut tenet Bartol. in dict. l. fin. num. 16. cuius opinio, sequitur ibi Bald. col. penult. ubi dicit, quod hæc est communis opinio: dicit etiam communem Dec. ibi num. 36. & Curtius num. 61. & testatur hanc esse magis communem, eam sequutus Anton. Gom. in dict. leg. 69. Taur. num. 2. testatur etiam communem plures referens Petrus Duënas, ubi supra in 5. ampliat. & ita est tenendum, quamuis Decius ubi supra velit tenere contrarium: in quo dicit conuenire omnes, præter Bald. in dict. leg. fin. Boerius decis. 333. num. 14. per text. in leg. penult. C. de donat. cui respondet Bald. in dict. leg. fin. & cum eo Anton. Gom. ubi supra. Sed præcedens est communis opinio, ut videmus.

Quæ adeo ¶ procedit, vt si quis donet alteri 4 hereditatem suam post mortem donantis, adhuc non valet hæc donatio, quia etiam hoc casu videtur donare bona presentia & futura. Ita colligitur ex Bart. in dict. leg. fin. num. 14. & ibi Cagnol. numero 132. & est communis, secundum Petrum Duënas, ubi supra in 4. ampliatione, licet idem Bartol. in leg. quæsitum §. penult. ff. de legat. 1. teneat contrarium; imo quod hoc casu valet donatio hæc, &

& quod tantum restringatur ad bona presentia. Cuius opin. dicit communem Crotus in *dist. l. stipulatio hoc modo concepta*, num. 52.

5 Hodie tamen de iure Regio, per *d. l. 69. quæ est leg. 8. tit. 1. lib. 5. non. recopil. Regia*, donatio omnium bonorum, etiam presentium tantum non valet. Ex quo redditur vera absque dubio opin. Bart. in *d. l. fin. num. 14. communis*, ut supra est dictum.

6 Venditio tamen omnium bonorum presentium & etiam futurorum bene valet, quia tunc non tollitur libertas testandi facultas, cum pretium succedat regulariter loco rei, ut in *l. si rem & pretium, ff. de petit. hered. l. Imperator Antoninus, vers. fin. digestis de legat. 2. ita tenet Bartol. in d. l. stipulatio hoc modo concepta*, num. 5. & idem in *dicta l. fin. num. 15. amplians*, etiam si venditor sit deceptus ultra dimidiam, quoniam posset testari super iure, quod sibi competit ad rescindendam venditionem, & ibi omnes Doctores. hanc Bartol. opinio, sequuntur, quia nullus contradicit, & tenet expresse Anton. Gom. 2. *tem. cap. 2. num. 4.* Et sic in venditione bonorum presentium & futurorum cessat ratio communis opinionis, & l. Regia. Et hanc opin. limitat Bart. in *d. l. stipulatio hoc modo concepta*, d. num. 5. si venditio fiat per hæc verba, *Hereditatis mea*, quia importat eius succedendi.

7 Et tamen primogenium omnium bonorum presentium & futurorum fieri possit, videndum est latissime D. Molina *ubi supra per totum illud cap.* Donatio autem bonorum presentium & futurorum facta ecclesie vel pio loco, valet & tenet favore ipsius ecclesie, vel pij loci. Ita tenet Bart. in *dist. leg. fin. num. 13.* pro quo ultra eius fundamentum est bonus text. in *leg. iubemus, la 2. verb. patrimonium, Cod. de sacrosanct. ecclesie*. Et hanc opinionem Bart. dicit communem Purpurat. in *dist. leg. fin. num. 242.* & Anton. Gom. in *dist. l. 69. num. 6.* ubi alios allegat: dicit etiam communem plures allegans Petrus Duennas *ubi supra in prima limitatione*, & hanc plurius allegatis testatur communem Couarr. in *rubrica de testamentis, num. 6. in 2. part. fol. 4.* ubi eam sequitur, dicens non desisse, qui ab hæc creberima omnium assertione discedant, & Decius *consil. 468. num. 5.* dicens non esse ab ea recedendum, & *num. 4.* idem dicit in donatione facta hospitali. Eandem etiam opinionem dicit communem plures allegans pro & contra, late examinans, eam sequutus Tiraquellus *privileg. 100. causæ piæ*, ubi eam intelligit, quando donationis effectus principaliter dirigitur in piam causam, quia fit ecclesie vel piæ causæ, secus e converso, si quis donaret Titio omnia bona sua presentia & futura cum onere, ut teneatur facere elemosynas: quia tunc non valet, secundum Panormit. quem refert *consil. 48. column. fin. lib. 2. adde Iulium Clarum ubi supra, gnastio. 20. versicul. ulterius*, ubi dicit, non posse negari, quia etiam magna sunt auctoritates tenentium contrarium, & quod forte in puncto iuris illa est verior. Nihilominus si casus contingeret propter favorem ecclesie, non audeam à communi opinione recedere in iudicando aut consulendo. Quæ opinio procedit etiam hodie stante *dist. l. Regia*, meo iudicio: quia lex illa non potuit infringere nec tollere libertatem ecclesiasticam, per ea qua notantur in *cap. Ecclesia sancta Maria, de consil. & in capit. fin. de immuni. eccles. lib. 6.* Et ita hanc opinionem videntur velle & tenere Anton. Gomez, & Petrus

Dueñas *ubi supra*, & Castellus & Palat. Rub. in *d. l. 69.* quandoquidem non dicitur, eam corrigi per *d. l. Regiam*, imo adhuc ea stante remanent cum supraddict. communi opin. & eam expresse tenent & sequuntur.

Et subdit Anton. Gom. tamen sequitur *Ararum commun. opin. litera D. num. 167.* quod hoc casu pia causa tenebitur alere donantem: Idem dicit Abb. *conf. 102. num. 2. col. 2. volu. 2.* ubi optime probat communem opinionem, supraddict. auctoritatibus sacre scripturae & late agit, an hoc casu ecclesia vel hospitale teneatur ad debita donatoris.

Ex tamen qua communi opinione inferitur, quod cum dos sit causa pia, ut in *ca. 1. §. donare, qualiter olim feud. alien. pot. in visib. feud. & in leg. cum is, §. si in ea opinione, ff. de condit. indebit. de quo latissime Euerat. in cent. legal. cap. 25. per totum*, Valebit quidem donatio omnium bonorum, quæ fiat ob causam dotis: Ita tenet Anton. Gom. in *l. 53. Taur. num. 16.* ubi hoc intelligit, si alia ratio id non impediat: sequitur etiam Boërius *decis. 353. num. 10.* ubi allegat Oldrad. *consil. 5.* & hoc intelligit, quando fit ratione matrimonij contrahendi, secus si ob matrimonium iam contractum fiat. Quem refert hanc opinionem, sequutus Petrus Dueñas *ubi supra in dist. 1. limitatione*, & nouissime D. Molina *ubi supra num. 18. ubi n. 17.* idem tenet cum Mench. in primogenio omnium bonorum, quod fit ex causa onerosa matrimonij, vel transactionis, vel alia simili.

Quæ tamen opinio ita indistincte intellecta vera non videtur, nam habemus de iure, quod tunc dos est causa pia, quando relinquitur vel promittitur pauperi, alias secus, ut tenet Iaf. in *dist. §. si in ea, l. cum quis, ff. de condit. indebit. & Rodericus Suarez in leg. quoniam in prioribus, in 9. quest. princip. ad l. Regiam, numer. 3. fol. 223. Cod. de iustico. testament.* Ergo iuxta hoc ultimum videtur intelligenda & declaranda opinio præcedens, scilicet ut tunc demum valeat donatio omnium bonorum pro patrimonio contrahendo, quando fiat pauperi, secus si fiat diviti, quia eo casu non est causa pia, & cum non sit causa pia, remanet regula *d. l. Regia*, quæ generaliter prohibet fieri posse donationem omnium bonorum etiam presentium tantum.

Sed est tamen debium præcipuum in hac materia, ut an talis donatio omnium bonorum facta cuilibet firmetur iuramento? Et in donatione omnium bonorum, tam presentium quam futurorum videtur clarum, quod iuramento non firmetur: quia ipsa est reprobatâ, tanquam contra bonos mores, quia per eam auferitur liberta testandi facultas, & datur votum captandæ mortis, ut supra dictum est: At vero iuramentum contra bonos mores non est obligatorium, ut in *regula non est obligatorium, de reg. iur. in 6.* Et ita hanc opinionem in proposito videtur sentire, & tenet Bartol. per text. *ibi in dist. leg. stipulatio hoc modo concepta, numer. 5. de verb. obligat.* quam opinionem testatur communem alios referens Roland. à Valle *diel. consil. 65. numer. 2. & sequitur idem diel. consil. 39. numer. 1.* dicit communem plures allegans Couarr. in *rubrica de testam. in 2. part. num. 4. folio 4.* Hanc dicit se credere communem esse contra Corneum, Marian. Socin. Iunior. *consil. 44. numer. 35. & 36. lib. 2. & num. 37.* refert aliquot tenentes non esse contra bonos mores hanc donationem,

tionem, & ideo valere, sed primam testatur etiam communem & probabiliorum, quicquid dicat Corneus, in *3. respons. n. 2. de donat. & gratiis perfic. dicit etiam communem Loazes Rip. ubi sup. n. 42. pag. 211.* Et hanc opinionem videntur tenere in *dist. l. 69. Palat. Rub. n. 10. & Castell. in gloss. 1. ad fin. qui hoc casu loqui intelligendi sunt, dum loquantur in donatione omnium bonorum iurata, scilicet presentium & futurorum, quia licet aperte non sic declarent colligitur tamen ex eorum dictis. Sequitur etiam Antonius Gomez, qui alios allegat, & huius opinionem fundamenta ponit in *dist. leg. 69. num. 4.* (loquitur in donatione omnium bonorum presentium & futurorum, ut videtur: nam in donatione omnium bonorum presentium tantum, aliud tenet Antonius Gomez ibi, ut infra videbimus.) Hanc eandem opinionem in donatione omnium bonorum presentium & futurorum, quod iuramento non firmetur, testatur communem & veriorum plurimos allegans Petrus Dueñas in *regula 219. in secunda ampliatione*, ubi etiam refert alios nonnullos tenentes contrarium in hac donatione omnium bonorum presentium & futurorum, ut firmetur iuramento. Quam opinionem in transitu cum Alexand. tantum sequitur Mench. de *success. creat. §. 18. num. 167.* contra magis communem tenet cum aliquibus idem Mench. *lib. 3. controvers. usufructu. capit. 62. num. secund. & sequent.* Et contra communem facit alia communis supra, tradita, quæ habet, quod valet donatio omnium bonorum, presentium & futurorum facta causæ piæ: nam si hoc casu valet, à fortiori debet valere, quando donatio facta alij est iurata, cum in iuramento insit magna religio & pietas, ut in *leg. 2. Cod. de reb. cred. cum similibus, & seruandum est, quotiescunque potest seruari absque interitu salutis æternæ, ut hic, & ita contra communem plures allegans tenet etiam Couarr. *ubi supra, n. 5.* ubi bene probat non esse contra bonos mores naturales hanc donationem: sed præcedens opinio communior, & tenenda est in iudicando & consulendo.**

12 Quam ampliat cum aliis Boërius *decis. 353. num. 7. & 8.* etiam in donatione reciproca inter coniuges: item etiam dictum fuisse, ut alter eorum teneretur dare elemosynas pro anima alterius. Primam testatur communem, cum ea transiens D. Molina *ubi supra, n. 11.*

13 In donatione tamen omnium bonorum presentium tantum, quod firmetur iuramento, tenet Anton. Gomez, *ubi supra diel. num. 4.* qui hoc bene probat, & idem in *2. som. cap. de restitut. min. n. 26. ad fin. vers. nono inferitur.* Nam donatio hæc tantum per *dist. l. Regiam* est prohibita cum tamen de iure communi esset permissa, ut supra visum est, & per hanc donationem non tollitur liberta testandi facultas, quia remanent donati bona futura, de quibus possit testari, ac per consequens non est contra bonos mores, & ita debet firmari iuramento: quamvis lex civilis impediatur & prohibeat eam, cum possit iuramentum hoc seruari absque interitu salutis æternæ, & non vergat in alterius præiudicium, argumento text. in *cap. quamvis pactum, de pact. in 6. & in capit. cum contingat, de iure iurand. & in capit. licet mulieres, eodem tit. in sexto.* Et ita ex ultimo hanc opin. esse verissimam. Sed eam limitat Mench. *ubi supra*, præterquam si donans prius iurasset non donate omnia bona: quia cum hoc primum iuramentum consonet &

concordet cum iure communi, secunda donatio etiam iurata nihil valebit, iuxta gl. communiter approbatam, in *dist. c. licet mulieres, & ea qua nos late diximus supra c. n. num. 79. & seqq.*

Sed an aliquo casu absque iuramento possit valere donatio omnium bonorum, tam presentium quam futurorum, est nunc videndum, quia si hoc reperitur, erit optima practica, & ita inuenio, quod D. in *d. l. si. C. de pact. & in dist. l. stipulatio hoc modo concepta*, aliquos ponunt è quibus veriores tantum referam.

Primus tamen casus in quo valet donatio omnium bonorum presentium & futurorum est, quando donans reseruat sibi usufructum prædictorum bonorum pro toto tempore vite suæ, quia hoc casu cum possit testari & disporre de prædicto usufructu, & sic cessat ratio prohibitionis, merito quod valet prædict. donatio. Ita tenet Paul. de Castr. in *dist. leg. stipulatio hoc modo concepta, in finalibus verb.* dicens, quod hoc casu fructus non caderent in donationem, quia reseruando usufructum videtur reseruare fructus, qui ex eo percipiuntur, & de illis poterit testari, nisi forte essent ita tenues, quod vix sufficerent ad vitam.

Sed contra hanc opinionem facit, quia videtur quod donans hoc casu de usufructu non possit testari, cum morte donantis finiatur, ut in *§. finitur, Instit. de usufr. & in l. vxor patris, C. de legat. cum similib.* nec etiam de fructibus qui superseruent, quia veniunt sub nomine futurorum bonorum donationis, ita quod cadant sub donatione. Et ita hoc fundamento contrariam opin. imo quod donatio omnium bonorum, tam presentium quam futurorum, etiam si reseruetur donanti usufructus eorum non valeat, tenet idem Paulus de Castr. sibi met contrarius in *dist. leg. fin. num. 10. Cod. de pact. & idem consil. 75. nu. 2. in 2. part. consil. cuius opin. sequitur Decius in *d. l. fin. n. 32. & Roland. à Valle alios Doctores. allegans diel. consil. 39. n. 2. & Ripa alia consilia Doctorem allegans in tertio respons. n. 3. de donat. & grat. perfic. vel reuoc. ubi limitat, quando reseruat sibi non solum usufructum, sed etiam fructus percipiendos ex usufructu, de quibus poterit testari. Eandem sententiam secundam sequitur plures allegans Celsus *diel. consil. 37. num. 2. & sequentibus*, ubi num. 8. dicit esse communem omnium Doctorum sententiam, & concludit dictis numeris, præcipue 4. 5. & 6. quod ad donatum competunt prædict. fructus & pretium eorum, ac bona eis ex acquisita. Quid tenendum?**

Breviter ego teneo primam opin. quod valet hoc casu prædict. reseruat. quæ est vera & tenenda in iudicando & consulendo, quia de fructibus percipiendis usque ad mortem, reseruat in donatione, poterit donans testari, cum hi non veniant in dict. donatione: quia expresse sunt excepti ab eo, qui donauit, qui poterit tempore donationis rerum suarum id facere, ut sunt iura vulgaria. Ergo cum res sit clara, scilicet quod donans reseruat sibi usufructum percipiendum usque ad mortem suam, non est cur cum sub donatione futurorum bonorum cadere & comprehendere dicamus, cum hoc sit contra expressam mentem & provisionem donantis: præcipue quando reseruat usufructus expresse fuit facta, ut aleretur donator, & ut possit testari de eo, prout fit quotidie & dicitur in instrumentis donationum huiusmodi. Pro quo etiam facit, quia fructus percipi

percepti vivente usufructuario ad heredem eius pertinent, ut in leg. defuncta. ff. de usufructu. Nec obstat fundamentum illud contrarie partis, scilicet quod usufructus finitur morte donatoris, quia id verum est, attamen nos hic non agimus de eo usufructu, qui percipitur post mortem donantis, sed de eo, qui in eius vita percipitur, qui quidem non fuit donatus, sed expresse reservatus donanti, & exceptus à donatore omnium bonorum presentium & futurorum, & ita cessant fundamenta contrarie partis.

Facit etiam præterea pro hac opinione communis illa opinio, de qua infra statim dicemus, quæ habet valere prædict. donationem omnium bonorum presentium & futurorum, quando in ea donans sibi reservavit aliquam quantitatem sufficientem ad testandum: quia cum hic sit reservatus usufructus omnium bonorum pro toto tempore vite sue, valebit eadem ratione donatio, cum donans habeat de quo testetur & disponat. Et ita invenio quod hanc primam opinionem contra secundam sequitur Alciat. in dict. leg. fin. numer. 42. & 43. cum las. & Alexandr. quos refert & sequitur etiam hanc opinionem tanquam veriorum plura consilia Doctorum eam tenentium referens, idem Roland. à Valle sibi contrarium in dict. consil. 63. num. 3. lib. 1. vbi refert Abb. consil. 102. colum. 2. volum. 2. dicentem, quod hanc opinionem tenent omnes Legistæ. Addit amplius Abbas ibi, scilicet, quod hoc notatur communiter per Legistas in d. l. fin. Hanc etiam opin. sequitur & dicit communem Ant. Gom. in d. l. 69. Taur. num. 3. Et ita est tenendum absque dubio in iudicando & consulendo, quia verior & communis opinio est, & ita prædicatur. Post hæc scripta inveni Couarr. libr. 3. variar. resolut. cap. 12. per totum latissime agentem articulum hunc, & relat. pluribus Doct. qui opin. secundam prædictam Pauli in d. l. fin. sequuntur, refert Alexandr. las. Aretin. Jacob. de sancto Georg. & Alciat. tenentes prædict. opin. primam, & eam probat dicens esse veram de iure communi, & communem dicit numer. 4. in princip. & limitat eam in tribus casibus. Primo in casu Bart. consil. 76. sed intellige hanc limitationem, ut infra dicitur in secundo casu principali cum eodem Couarr. Secundo limitat alios referens, quando usufructus in donatione reservatus esset necessarius ad alimenta ipsius donatoris, eius conditione inspecta: quoniam tunc cum nihil superesse possit ad testandum, merito quod non valeat prædict. donatio. Tertio limitat à fortiori, quando usufructus reservatus, ita modicus esset, quod non sufficeret ad alimenta donatoris. Tandem Couarr. ibi numero 4. inquit, quod licet hoc ita verum sit de iure communi Romanorum, attamen hodie, attento iure Regio scilicet. d. l. 69. Taur. verior sibi videtur secunda opinio prædicta, scilicet quod non valeat regulariter donatio, cum reservatur usufructus, idque probat. Patetur tamen, quod etiam stante d. l. Regia sapissime apud suprema huius Regni tribunalia communis sententia supra dicta adteribus Paul. Cast. in d. l. fin. recepta esse videtur cum limitationibus prædictis ex eodem auctore, & merito meo iudicio. Post hæc scripta in lucem edidit, sua comm. Maria Dominus Dd. Molina, qui in lib. 2. de Hispaniar. primogen. cap. 1. o. numer. 20. & sequent. latissime & bene examinat articulum hunc, & tenet primam opin. prædictam Paul. in d. l. stipulas. hoc modo

concepta, plures auctores allegans & communem dicens: & tenet, quod procedit & est verior etiam hoc hodie stante d. l. 69. Taur. propter intermedium receptam apud suprema tribunalia se vidisse affirmat, & limitat etiam cum supra dictis modis. Et ita est tenendum, quamvis Marien. in l. 8. titu. 10. libr. 5. nova collect. Reg. glo. 1. num. 5. probet opinionem Couarr. prædictam de iure Regio, qui per totam gloss. nonnulla ex dictis in hoc cap. refert post huius operis primam editionem.

Secundus casus principalis, in quo valet donatio omnium bonorum presentium & futurorum, absque iuramento est, quando donans in ipsa donatione aliquam quantitatem sibi reservavit, ex qua posset testari: tunc quia cessat ratio prohibitionis. Ita tenet Barto. in d. l. stipulatio hoc modo concepta, nu. 6. & sequitur Decius alios allegans in dict. l. fin. num. 32. & bene Alciat. ibidem nu. 43. & 44. qui hanc opin. probat aduersus eundem Bartol. consil. 76. tenentem non valere præd. donationem reservatis centis, de quibus in vita disponere posset: & etiam aduersus Ripam libr. 3. respons. c. 14. nu. 4. qui tenebat non valere præd. donationem reservatis centis, de quibus pro anima posset testari, & etiam contra Decium consil. 103. & 251. qui existimabat non valere præd. donationem, etiam si reservatio fieret de centum, de quibus in vita, vel in morte disponderet. Et hanc opin. plures Dd. allegans, & eam sequuntur testatur communè Roland. à Valle d. consilio 39. num. 3. & Celsus d. consil. 37. nu. 3. sequitur etiam Ant. Gom. in d. l. 69. Taur. nu. 3. dicens quod eam tenent communiter Dd. d. l. stipulatio hoc modo concepta, cum Bartol. ibidem numer. 6. & hoc intelligit, dum tamen quantitas reservata, sit aliqua res, vel quantitas notabilis, & non ita parva, tenuis & minima, quod non fit in consideratione: sequitur Loazes vbi supra, num. 43. quæ moderatio mihi placet profecto: quia alias si ita parva esset quantitas vel res reservata tam minima presummeretur in fraudem legis prohibentis præd. donationem, fieri reservationem huiusmodi, ac proinde non valeretur: testatur communè cum sequitur cum præd. declaratione Iulius Clarus, d. s. donatio quæst. 19. vers. secundo, & communis opinio supra dicta prædicatur quotidie: Nam ita sunt donationes omnium bonorum reservata aliqua re, vel quantitate ad testandum & disponendum de ea. Sed hoc etiam casu alimenta donatori reservanda esse existimo, argumento eorum, quæ supra dicta sunt in primo casu principali, in quo valet donatio omnium bonorum presentium & futurorum. Eandem etiam communem opin. contra Bartol. in d. consilio, Rip. & Dec. vbi supra tenet & probat Couarr. libr. 2. var. resolut. cap. 12. numer. 3. vbi bene probat contra supra dictos, & inquit opin. Barto. in d. consil. procedere quando donans per adiectionem clausulæ, de qua per Barto. ibi, cum habuerit sensum, quod de donis reservatis possit inter vivos absque testamento disponere, non autem in ultima voluntate, nec in aliam causam quam in expressam in donatione posse ea bona impendi: quod inquit difficillime probari posse, nisi aperitissime à mente donatoris deducatur: licet numer. 1. plures sequentes dictum Barto. in d. consil. referat, & in d. num. 3. in principio inquit, dictum Bart. ni fallitur, frequentiori calculo receptum, esse, sed esse intelligendum, ut modo diximus, secundum ipsi Couarr. Adde D. Molina vbi supra, num. 24. qui sequitur hanc opin. D. Couarr.

Alius & tertius notandus casus, in quo valet 16 donatio

donatio omnium bonorum presentium & futurorum absque iuramento & reservatione, ponitur per Roland. à Valle d. consil. 65. nu. 7. & segg. lib. 1. scilicet quando sit donatio omnium bonorum presentium & futurorum, mobilium & immobilium, maxime si adiecit clausula, Vbi que existimantur: quia hoc casu, inquit ipse, valebit donatio hæc, cum iura & actiones & credita non includantur, in hac donatione, ut in l. cum tutor ff. de panis. Et quod obligatio nullo loco circumscriptur, probat text. in l. Cuius in principio, ff. de legat. 2. & poterit donans testari postea de creditis suis, & sic non habebit hæres nudum nomen hæredis; per quod remouetur contrarium, quod posset fieri de d. l. stipulatio hoc modo concepta, cum ibi notatis per Bartol. & cessat ratio prohibitionis. Et hanc opinionem tenent plures Dd. in diversis locis & consiliis citati per Roland. à Valle vbi supra. tenet etiam Iulius Clarus, vbi supra dict. quæst. 19. vers. pariter. Nec obstant prædictæ communes opiniones, & nostra lex Regia, quia loquuntur & procedunt, quoties in donatione comprehenduntur iura & actiones, secus vero quando sit donatio omnium bonorum presentium & futurorum, mobilium & immobilium: quia hoc casu non comprehenduntur iura & actiones, ut supra dictum est. Et hæc est pulchra, singularis & optimo limitatio ad omnia prædicta: ad quam multi non adverterent.

17 Et quod appellatione bonorum, facta relatione ad locum, non comprehendantur iura & actiones, per text. dict. leg. Caius, tradit & probat late receptam sententiam Arias Pinel. in rubrica, C. de bon. mas. numer. 10. & segg. Et quod iura & actiones non comprehendantur appellatione bonorum mobilium & immobilium, non facta etiam relatione ad locum, sed quod constituant tertiam speciem de se, siue quædam à bonis mobilibus & immobilibus, colligitur ex text. in l. à Diuo Pio, §. in venditione, ff. de re iudic. Et hæc est recepta sententia, ut plurimis allegatis testatur Arias Pinel. vbi supra, num. 24. quam etiam opin. sequitur Ioan. Orosc. in lib. 1. numer. 11. ff. de statu homin. & Ioann. à Roias nouissime in sua epitom. success. cap. 30. num. 18. & sequent. fol. 293. est magis communis sententia, secundum Iulium Clarum vbi supra. Ex quibus satis verificatur & comprobatur tertius hic casus, præterquam, quod plures Dd. in terminis eius ita tenent, quos refert Rolandus vbi supra. Ultra quos in specie nostra, scilicet, quod in donatione, vel relicto bonorum mobilium & immobilium, non contineantur iura & actiones, tenent etiam alij plurimi, & eos referens Arias Pinel. vbi supra num. 25. Cum igitur certum sit, appellatione bonorum mobilium & immobilium etiam in donationibus facta, non contineri iura & actiones, ut supra dictum est, consequens est, ut donatio omnium bonorum presentium & futurorum, mobilium & immobilium, valeat & teneat, cum in ea non comprehendantur iura & actiones, de quibus poterit testator disponere & testari, & sic cessat ratio prohibitionis. Et licet Dd. supra allegati & relati per eos, loquantur præcipue in donatione bonorum mobilium & immobilium, presentium tantum, non vero futurorum, eadem tamen ratio militat in vtroque casu: tum quia in vtroque casu non comprehenduntur iura & actiones, secundum communem & veram sen-

tentiam, quia verbum futurorum adiectum appellationi bonorum mobilium & immobilium, non facit comprehendendi sub ea iura & actiones, cum solum referatur ad bona mobilia, vel immobilia futura, non vero ad iura & actiones, quæ non comprehenduntur proprie appellatione bonorum mobilium & immobilium: tum etiam quia hodie iure Regio, ut supra dictum est, sicut quæ reprobata donatio omnium bonorum presentium & futurorum, ita etiam est prohibita donatio omnium bonorum presentium tantum. Et ita quod hic tertius noster casus procedat etiam in donatione omnium bonorum mobilium & immobilium, tam presentium quam futurorum, tenet & probat Roland. à Valle d. consil. 65. n. 9. vbi alios allegat.

18 Ipse vero prædicta in hoc tertio casu intelligerem esse vera, quotiescumque donans hic haberet aliqua iura & actiones, de quibus posset postea testari. Quid enim si nullas habeat actiones vel iura, sed omnia bona sua sint mobilia vel immobilia, vel si quidem aliquas actiones vel iura habet, sunt parui valoris & quantitatis? Tunc existimarem profecto, hanc donationem nullam esse, quia nihil remanet donanti, ex quo postea disponere & testari possit, aut certe parum, quod pro nihilo reputatur, iuxta regulam iuris.

19 Ex quibus inferitur, quod si donatio fiat omnium bonorum presentium & futurorum, vel presentium tantum mobilium & immobilium, iurium & actionum, quod hoc casu omni proculdubio donatio nulla erit, per omnia prædicta in principio huius cap. & per nostram l. Regiam.

20 Et idem ipse existimarem, quod etiam si expresse non fieret mentio iurium & actionum, si tamen id ex mente donantis constiterit, præcipue per alia verba instrumenti donationis, volentes comprehendere iura & actiones, quia hoc casu bene comprehenduntur, ut constat ex traditis per Pinellum vbi supra num. 29. Videndus est etiam Iulius Clarus, d. quæst. 19. vers. sed quare, vbi refert duas communes opin. contrarias, an valeat donatio ab aliquo simpliciter facta suæ hereditatis? Et tenet negativam, quod non valeat Rufus in vers. sed quid, refert communem opin. quod valeat donatio causa mortis omnium bonorum presentium & futurorum post mortem collata, licet possit donator ipsa donatione non obstante alium heredem instituire: qui licet teneatur donatio restituere, poterit tamen retinere falcidiam.

S V M M A R I V M.

- 1 Donatio causa mortis renovatur per penitentiam & expressam voluntatem donatoris.
- 2 Donatio causa mortis non potest renovari, quoties in ea adiecit clausula, quod non possit renovari.
- 3 An donator hoc casu possit penitere, si modo totius voluntatis peniteat?
- 4 Donatio causa mortis omnium bonorum presentium & futurorum adiecta clausula quod renovari non possit, non valet irrevocabiliter, tanquam inter vivos, sed ut donatio causa mortis.
- 5 Donatio causa mortis an possit renovari, quoties in ea adiecit generalis clausula, qua donator promittit

- promittit omnia & singula in donatione contenta autendere & observare, & in aliquo non contravenire?
- 6 Regula l. cum precario ff. de precario, quando procedat?
 - 7 Donatio causa mortis adiecto pacto de non reuocando, & iuramento efficitur irrevocabilis.
 - 8 Regula l. fin. C. de non num. pecun. loquitur & procedit quoties deest consensus.
 - 9 Iuramentum simpliciter appositum super donatione causa mortis, non adiecto de non reuocando, an efficit eam irrevocabilem?
 - 10 Iuramentum simpliciter appositum super donatione inter patrem & filium facta, non adiecto pacto de non reuocando non efficit eam irrevocabilem.
 - 11 Melioratio terti & quinti facta in contractu inter vivos, cui adicitur pactum de non reuocando & iuramentum, est irrevocabilis etiam ext. casu in l. Regia exceptis.
 - 12 Sed an idem dicendum sit, quando melioratio fit in testamento, hic late discutitur.
 - 13 Ratio differentie assignatur inter duos casus supra proximos.
 - 14 Fructus percepti per eum, cui tradita fuit maior pars pro via ultima voluntatis seu donationis causa mortis, an erant percipientis, sequuta postea reuocatione ipsius.
 - 15 Res legata & tradita postea per testatorem legatario, an possit reuocari postea per eundem testatorem?
 - 16 Iuramentum appositum meliorationi terti & quinti facta in testamento, quod nullum operetur, & quid?
 - 17 Homagium ita firmat meliorationem sicut iuramentum.
 - 18 Donatio facta ab infirmo, non videtur facta causa mortis, sed inter vivos, nisi mortis fiat mentio in ipsa donatione.
 - 19 Donatio etiam facta ab infirmo presumitur in dubio inter vivos, nisi fiat mentio mortis.
 - 20 Donatio facta mentione mortis, licet sit causa mortis, hoc intelligitur, nisi contrarium appareat ex voluntate donatoris, scilicet quod sit inter vivos donatio, & coniectura, quibus id constat, ponitur remissive.

CAPVT XII.

De donatione causa mortis.

DONATIO causa mortis reuocatur per poenitentiam & expressam voluntatem donatoris, quia cum non sit valida nec perfecta, nisi post mortem merito quod antea possit reuocari: text. in l. Marcellus, §. Paulus, & in l. mortis causa donatio & in l. qui mortis, cum similib. ff. de donat. caus. mort.

2 Sed & cum in hac donatione causa mortis adicitur clausula, quod non possit reuocari, tunc definit esse causa mortis, licet in ea mentio mortis fiat, & assumit naturam donationis inter vivos, ac per consequens reuocari non potest text. est, in l. ubi ita donatur, ff. de donat. caus. mort. cuius verba sunt haec. Vbi ita donatur mortis causa, vt nullo casu reuocetur, causa donatio magis est, inter vivos quam mortis causa donatio: & ideo perinde haberi debet atque alia quaevis inter vi-

uos donatio, ideoque inter viuos & vxores non valet, & ideo nec Falcidia locum habet, quasi in mortis causa donatione, text. ad idem, in l. si alienam rem §. 1. in vers. sed & sic, ff. eodem, vbi loquens text. in donatione causa mortis inquit: Sed & sic donari potest, vt non aliter reddatur, quam si prior ille, qui accepit, decesserit. Ergo ecce iura manifeste probantia, donationem causa mortis transire in donationis inter viuos speciem, si in ea apponatur pactum de non reuocando.

Glossa tamen in d. §. 1. verbi qui accepit, mota vulgari fundamento lsi quis in principio testamenti, ff. de legat. 3. & in l. diuisi, §. licet, ff. de iur. Codicill. tenet, quod donator hoc casu possit poenitere, si modo totius prima voluntas poeniteat. Cui accedit, quod haec fit natura donationis causa mortis, vt quocumque tempore possit reuocari, vt supra dictum est, & probatur praeterea in l. Senatus, §. sed mortis causa, & in l. Scia, ff. de donat. caus. mort. & in princ. Institut. de donat. Ergo cum pactum de non reuocando sit contra naturam donationis causa mortis, minime valere debet, vt in l. cum precario, cum similib. ff. de precar. Sed hanc questionem Ias. latissime examinat in leg. non omnia, §. 1. & 2. ff. licet. perat. vbi tenet primam opinionem, alios allegans contra supradict. gloss. Bartol. & Alexand. qui opin. gl. sequuntur. Idem Ias. in l. qua dotis, n. 30. & seqq. fol. iust. mar. asserit hanc esse questionem dubiam, & tandem sequitur opinionem primam supra dictam contra gl. Eandem quoque sententiam primam contra gl. sequitur bene declarans & dicens esse indubitam Roderic. Suarez allegacione 20. colum. 2. Hanc etiam sequuntur plures Doct. relati per Thomam Ferratum, cautela 30. num. 1. & 2. vbi etiam refert alios Doct. tenentes opinionem contrariam glossae. Eandem etiam opinionem primam sequitur alios allegans Boetius de off. 353. num. 11. & Antonius Gomez 2. tom. cap. de donat. num. 22. vbi inquit, quod ad hoc notat text. in d. l. ubi ita donatur, gl. ordinaria vbi, Bartol. Alberi. Angel. Paul. & communiter Doct. idem asserit Couarr. in rubrica de testament. in 2. part. num. 11. vbi allegans tenet hanc opinionem. Eandem quoque sententiam sequitur plures allegans, licet alios pro gloss. referat Petrus Dueñas in regula 217. incip. causa mortis, qui per totam illam regulam ampliat & limitat hanc opinionem. quam etiam plures allegans sequitur Roland. à Valle conf. 8. num. 26. vbi num. 37. testatur, hanc esse communem Doctorum sententiam, contra Bald. & alios, quos refert num. 12. tenentes contrarium. Quam opin. ipse sequor aduersus gloss. supra dictam & sequaces: tum quia verior & magis iuridica mihi videtur ex supra dictis iuribus, praecipue ex d. l. ubi ita donatur, cui non potest bene responderi absque violentia: tum etiam quia plures Dd. videntur eam sequi, quam opin. glo. Eandem primam opin. sequitur & communem dicit addens glo. supradict. communiter reprobari plures allegans nouissime doctissimus atque insignis vir D. Ludou. Molina Regius Consultarius lib. 4. de Hispan. primogen. cap. 2. num. 45. Et nouissime post huius operis primam editionem, eandem sententiam communem sequitur plures referens Matienço in l. 17. gloss. 1. numer. 10. & 11. tit. 10. libr. 5. noua collect. Reg. vbi inquit omnes fere in hoc conueniunt, & quod haec est verior & receptor.

4 Et circa primam limitationem huius communis opin. Petri Dueñas vbi supra, quae est, quando quis donauit hoc modo, omnia bona sua praesentia & futura, appositio praed. pacto, quod tunc non valeat irrevocabiliter, vt inter viuos, quia non potest hoc modo valere, sed quod valeat meliori modo, quo potest, scilicet, tanquam donatio causa mortis, vt actus potius valeat quam preat. Idem alios allegans tenet Roland. à Valle, conf. 65. num. 15. Et hoc modo sunt intelligendi quos allegat Mencha, lib. 3. controuers. vsus reg. cap. 62. num. 3. tenentes valere donationem causa mortis omnium bonorum praesentium & futurorum cum iuramento. Nam procedit hoc non quidem irrevocabiliter, vt inter viuos, sed reuocabiliter causa mortis, iuxta supradicta, quia alius non posset procedere opinio supradicta, vt ibi sentit Mencha. & clare insinuat, in donatione omnium bonorum praesentium & futurorum causa mortis facta loquens, vt valeat reuocabiliter. D. Molina de Hisp. primogen. lib. 2. cap. 10. num. 14. & Matienço vbi supra, n. 18. Et ita est tenendum, quomuis Boetius 353. num. 11. teneat, quod valeat hoc casu irrevocabiliter: sed fallitur quia remissiones, quas allegat, non loquuntur in donatione omnium bonorum, licet Anton. Gomez vbi infra tenet quod non valeat donatio causa mortis omnium bonorum, sicut non valet donatio inter viuos, vt ipse tradit in leg. 69. Taur. numer. 5. quod non fitimo.

5 Imo tamen generalius quidam parant procedere supra. primam opinio. scilicet, non tantum quoties expressum pactum in d. donatione causa mortis apponitur de non reuocando eam, quo casu communis opinio loquitur, sed etiam si dicatur, quod donator promittit omnia & singula supradicta in donatione attendere, obseruare, & in aliquo non contravenire, vt tenet Thomas Ferratus vbi supra, alios allegans tenentes contrarium. Contra quam etiam tenet Anton. Gom. vbi supra, & D. Molina vbi supra, num. 46. cum aliis, quos refert: sed Roland. à Valle, vbi supra, eam sequitur, & etiam Couarr. vbi supra, in 2. conclus. Quam etiam, in finita Doctorum consilia allegans sequitur & testatur communem ex testimonio Crotti idem Roland. à Valle conf. 61. n. 43. l. 2. licet n. 24. eodem conf. refert alios tenentes contrarium.

Ideo Decius in d. l. non omnis, num. 11. ff. si cert. pet. ponit concordiam inter supra d. opin. scilicet, quod si supradicta clausula de non reuocando, vel alia generalior supradicta apponatur in verbis dispositiuis ipsius donationis, in quibus substantia contractus consistit, erit donatio inter viuos, & non poterit reuocari. & ita procedat text. in d. l. ubi ita donatur, & prima opinio supra posita. Si vero in substantia donationis & verbis dispositiuis donationis non apponatur suprad. clausula, sed accessorie in verbis exequutiuis ad finem instrumenti, tunc procedat opinio gloss. suprad. scilicet, quod non alteret ex hoc natura donationis causa mortis, sed quod possit reuocari, quia regula generalis est, quod ea quae exprimentur in exsequutione actus, non augent actus dispositionem text. in Clementina. I. de proband. Quam concordiam refert & sequitur Anton. Gomez vbi supra, dicens quod reputat nouum & singulare in practica, & eam quoque videtur sequutus Petrus Dueñas vbi supra

ampliatione secunda, ultra quos, eandem concordiam sequitur & late probat Couarr. vbi supra, num. 13. in 2. concl. ad finem, & latius in tertia conclusione, & relati per Roland. à Valle d. conf. 8. n. 14. & Celsus Hugo conf. 60. num. 12. & Matienço vbi supra, num. 14. quomuis eam improbet D. Molina vbi supra, dicit. n. 46. Haec concordia vera quidem videtur, & recte procederet in clausula generali supradicta, quia quando ad finem donationis apponitur, & sic in verbis executiuis, magis videtur appositae ex communi vsu, consuetudine & stylo tabellionum ad firmitatem scripturae, quam ex voluntate donatorum: & debet intelligi clausula supradicta secundum naturam contractus, super quo interponitur: argumentum text. in l. quaro, §. inter locatorem, cum similibus: quia supradicta clausula continet verba generalia, & inter verba generalia scripturae apponitur. Sed in clausula speciali expresse appositae, siue in principio instrumenti donationis causa mortis, siue ad finem, qua donator expresse dicit, & promittit se non reuocaturum vilo tempore praedict. donationem, existimarem ipse iuxta supradicta primam veriotem opinionem. efficit donationem inter viuos, ac per consequens non posse reuocari iuxta d. l. ubi ita donatur, quia hoc casu constat de expressa mente & voluntate donatoris, qui vult quod praedict. donatio non possit reuocari idque non exprimit verbis generalibus, sed specialibus. Vnde non est praefumendum ex solo vsu & consuetudine noteriorum appositum fuisse clausulam specialem supradictam de non reuocando, sed ex voluntate donatoris id ita dispositiuis: quare eius voluntas seruanda erit, & secundum veritatem iudicandum est, non vero secundum praesumptiones, vt in l. 1. tit. 11. De la orden judicial, lib. 3. ordin. & sic hoc casu cessant fundamenta supradictae concordiae, & in terminis nostris donationis, quod iudicanda erit inter viuos ex coniectura mente & voluntate donantis, licet verba aliud sonent, probat bene Roland. à Valle d. conf. 61. num. 33. & sequent. l. 2. Est communis secundum Matienço vbi supra, num. 4. Quanto magis in hoc casu, quo verba donationis idem expresse demonstrant: nec obstant d. Clementina 1. de proband. quia ei bene satisficit in proposito D. Molina vbi supra, num. 49. & 50. vbi hanc opinionem tenet in terminis aduersus Couarr. quem refert, cuius opin. scilicet Couarr. sequitur nouissime Matienço vbi supra, numer. 15. sed praecedens verior & tenenda est meo iudicio, nempe quam dixi supra hoc num. in vers. sed in clausula.

Qua tamen opin. retenta, non obstat, d. l. cum precario, ff. de precario, quia regula illius text. procedit, quando actus non potest transire in aliam dispositionem & speciem contractus sibi similem per appositionem pacti contra naturam contractus, quia tunc corrumpitur actus: at vero quoriscunque actus, cui apponitur pactum supradictum, potest transire in aliam dispositionem similem, bene transit & seruandus est, prout contingit in proposito, vt tradit alios allegans Anton. Gomez vbi supra. Sed vt tollatur omne dubium, consulendo donatario, cum sit, vel fieri debet praed. donatio, vt in principalibus verbis ipsius, hoc est, in dispositiuis apponatur clausula haec specialis, licet adhuc hoc casu gloss. suprad. & sequaces tenent posse reuocari: sed communis & verior opinio est in contrarium, vt visum est.

7 Sed ꝑ vt res omni proculdubio & in tuto fiat, apponatur iuramentum in huiusmodi donatione & pacto de non reuocando eam, quia iuramentum hoc (prout alias in iure scriptum existat) operatur, ut quod reuocabile erat de sui natura, irreuocabile nunc fiat, quanto fortius in presenti nostra quaestione: cum etiam absque iuramento secundum veriorum sententiam donatio sit irreuocabilis, & in propriis terminis nostrae quaestio- nis ita tenet & bene fundat & probat Thom. Ferrarius, *vbi supra, num. 1. ad fi. 2. 3. & 4. & lal. in d. l. qua dicitur, num. 34.* & Roland. à Valle *vbi supra d. conf. 8.* qui alios ita expresse tenentes allegat & idem Rolandus *conf. 77. num. 11.* vbi ampliat, etiam si premoriatur donatarius: sequitur plurimos alios allegans loquens etiam in generali promissione iurata, quod plus est, idem Roland. à Valle *conf. 61. num. 44.* vbi refert Socin. testantem hanc esse magis communem opinionem, licet *num. 25.* eodem consil. referat nonnullos tenentes contrarium: sequitur etiam plurimos allegans, inter quos primum Couar. Tellus Fernandez in *l. 17. Taur. num. 99.* Et ita est tenendum, quamuis hoc casu etiam interueniente iuramento, exiitit tenendum esse concordiam Decij supradictam Petrus Duenhas *vbi supra*, & non bene meo iudicio, quia licet ipse Decius *consil. 305.* & alij teneant etiam in hoc casu iuramento interueniente supradictam concordiam, tamen contra eos in proposito tenet alios plures allegans Couar. *vbi supra, in d. rubrica de testam. in 2. part. num. 11. & seqq. praecipue num. 14. in 4. conclus.* Imo quod huiusmodi clausula suprad. generalis, vel specialis de non reuocando cum iuramento firmata apponatur verbis dispositio- nis donationis, siue exequutiuis, transeat in dona- tionem inter viuos, & non possit reuocari propter vim, firmitatem & robur, quod hoc casu praestat iuramentum, cum consensus donatoris non deficiat, sequitur plures referens Matienco *vbi supra, n. 21.*

8 Et sic ꝑ non obstat *l. fin. C. de non numerat. pecun.* & eius regula, quia loquitur, vbi consensus deest: cui ita respondet Bart. & lal. & eos referens Ro- land. à Valle *vbi supra d. conf. 8. numer. 42.* & idem *conf. 77. num. 23.* vbi alios plures ita intelligentes dicit. *l. fin.* refert, & sequitur *num. 16. & sequens.* alios intellectus ad *d. l. fin.* Eundem intellectum plures Dd. referens tenet idem Valle *consil. 70. num. 31. lib. 2.* & Couar. *vbi supra*; & etiam respon- det latissime ad regulam dicitur leg. *quaro, §. inter locatorem, ff. locati,* & ad alia fundamenta Decij; ideo videndus est omnino dominus Episcopus *ibi.*

Facit quod tradit Nauar. in *tractatu de redditibus eccles. 1. quaest. num. 89.* vbi tenet, quod licet donatio magna quantitatis facta à beneficiato in infirmitate de redditibus beneficij ad pias causas sine traditione non valeat, hoc tamen fallit, si donans esset fide dignus, & iurasset se hoc animo deliberato facere, vt donatio sit irreuocabilis ratione debiti adimplendi, & quod eam non reuocabit.

9 Sed ꝑ quod supra proxime dictum est, *num. 7.* limitat Couar. *vbi supra in vers. quinta conclusio,* quando donator simpliciter iuratur donationem causa mortis, & non promittit eam non reuocare, quia hoc casu iuramentum simpliciter praestitum iuxta ipsius actus naturam est intelligendum, ex Bald. & Segura, quos refert, cum quibus ipse

nunc transeo & eis assentior, vt post me fecit Matienco *vbi supra, n. 22.*

Quam ꝑ opinio, in donatione reuocabili & inualida absque iuramento, vt inter patrem & filium, quod per iuramentum simpliciter appositum absque pacto de non reuocando non efficiatur irreuocabilis, testatur communem plures referens Tellus Fernandez in *d. l. 17. Tauri n. 93.*

Et idem in maioratu cum iuramento simpliciter interposito facto, vt ex praedictis, iuramento tantum non fiat irreuocabilis, sed quod possit reuocari, tenet D. Molina, *vbi supra, numero 56.*

Ex quibus ꝑ omnibus de iuramento dictis supra hoc c. inferatur ad declarationem text. in *l. 17. Tauri, qua hodie est l. 1. tit. 6. lib. 5. noua recopil. Regia,* quae ita se habet. *Quando el padre, o la madre, metiore a alguno de sus hijos, o descendientes leguimos, en el tercio de sus bienes en testamento, o en otra postrimera voluntad, o por otro algun contrato entre viuos, aora el hijo esse en poder del padre que biço la dicha metiore, o no, basta la hora de su muerte la puede reuocar, & quando quisiere. Saluo si hecha la dicha metiore por contrato entre viuos, oniere entregado la possession de las cosas en el dicho tercio conuenidas a la persona a quien la hiziere, o a quien su poder oniere, o le oniere entregado ante escritura no la escritura dello, o el dicho contrato se oniere hecho por causa onerosa con otro tercero, ansi como por via de casamiento, o por otra causa semejante, que en estos casos mandamos, que el dicho tercio no se pueda reuocar, sino reservarse el que lo hizo en el mismo contrato el poder para la reuocar, o por alguna causa, que segun leyes de nuestrros Reynos, las donaciones perfectas, y con derecho hechas se puedan reuocar.* Nam si in praedicta melioratione tertij facta in contractu inter viuos, adfit pactum de non reuocando eam, & praeterea iuramentum, proculdubio talis melioratio erit irreuocabilis, etiam extra casus in *d. l.* exceptos, in quibus alias absque iuramento efficitur irreuocabilis. Nam iuramentum hanc habet vim, vt donationem, quae alias est reuocabilis de sui natura, cum pacto de non reuocando efficiat eam irreuocabilem. Et hac est communis opinio in terminis dicitur. *l. Regia,* vt pluribus allegatis tradit eam sequutus Tellus Fernandez in *d. l. 17. Taur. num. 91.* Faciunt, quae tradidi in *reper. cap. quamuis pactum in principio num. 53. de pact. in 6. & numeris sequent.* & eam esse sine dubio inquit D. Molina *vbi supra, num. 56.* qui numeris praecedentibus à *num. 40.* cum Tello Fernandez & Peral. quos refert late & bene probat idem esse, quando in maioratu adest pactum de non reuocando, etiam sine iuramento, quia tunc reuocari non potest: cuius in hoc opinio mihi placet & iuridica videtur. Admo- net tamen D. Molin. *vbi supra dicitur numer. 56.* quod in iuramento interponendo hoc casu semper praep. oculis habeatur pragmatica Regia, quae prohibet iuramenta contractibus aliqui validis interponi. Illa pragmatica excipit, *las vendidas y enagenamientos, y donaciones perpetuas,* in quibus apponi potest iuramentum, vt *ibi* cauetur: sed melioratio huiusmodi est donatio. Ergo iuramentum super ea apponi poterit, operabiturque ipsius irreuocabilitatem iuxta suprad. communem sententiam supra relatum, & in terminis vltra supradictos tenet nouissime post huius operis primam editionem Matienco in *l. 1. tit. 6. l. 5. noua coll. Reg. gl. 9. n. 7.*

Si vero iuramentum in maioratu vel melioratione, pacto de ratum habendo seu non contra- ueniendo adiectum sit, adhuc idem existimo cum communi, quae loquitur in donatione causa mortis hoc modo iurata, licet alij teneant con- trarium vt supra resoluimus *num. 7.* & in terminis maioratus tenet D. Molina, *vbi supra, num. 57.* quando adeo emixte iuramentum de non contra- ueniendo appositum sit, vt etiam reuocationem praesens comprehendere videatur: secus quando iuramentum alium sensum admittere potest, & secundum naturam contractus intelligi secundum ipsum. Sed secundum communem opinio- nem supradictam. *num. 5. & 7.* indistincte tale iuramentum cum praedicto pacto generali irreuocabilitatem contractus operatur.

12 Maior ꝑ autem dubitatio est, an idem sit, quando melioratio tertij fit in testamento, quae fieri potest, vt in *d. l. Regia* affirmatur, an tunc appositae clausula de non reuocando infirmum cum iuramento praedictum prelatum meliorationis efficiatur irreuocabile: quod latissime examinat pro & contra Tellus Fernandez *vbi supra & numeris sequent. vsque ad numer. 113. exclusi- uis,* vbi tandem tenet, quod licet tanquam lega- tum non efficiatur irreuocabile, tamen per iuramentum appositum transit dispositio in dona- tionem inter viuos, & efficitur irreuocabilis virtute iuramenti, etiam extra tres casus positos in *d. l. Regia,* & in hac opinione noua ipse *ibi* res- sider, licet relinquat cogitandum, an vera sit, di- cens nolle se esse auctorem opinionum, vt ex eis quis ad iudicandum vel consulendum inclinet, sed vt tantum veritas pateat, quia factum est quod fundamenta in publicum offerat, vt cuiusque sit data licentia inuestigandi, an validioribus rationibus contrarium sit tenendum?

Mihi vero dubia videtur haec noua opinio Telli Fernandez *vbi supra*: quia licet iuramentum hoc casu transferat naturam legati in dona- tionem inter viuos, non tamen supplet dupli- cem defectum, scilicet legati, quod est deambu- latorium vsque ad mortem, vt transferatur in donationem inter viuos: item & alium, scilicet, quod sit praedict. donatio irreuocabilis: quia in casu *d. l. nostra Regia,* etiam si sit donatio inter viuos, per quam melioratur filius in tertio, adhuc potest reuocari vsque ad mortem meliorantis, praeterea in tribus casibus in *l. Regia* exceptis: quod quidem est specialissimum in iure, vt do- natio inter viuos possit regulariter reuocari vs- que ad mortem. Vnde licet praelegatum hoc meliorationis, per clausulam iuratae de non reuo- cando transeat in donationem inter viuos, non tamen efficiatur irreuocabilis huiusmodi dona- tio inter viuos, quia iuramentum tantum sup- plet vnum defectum, vt bene pluribus auctori- tatis & rationibus probat Tellus Fernandez *vbi supra.* Vltra quem pro hac opinio- ne in terminis nostris considero, quod licet per iuramentum actus, qui alias non possit valere, vel si valeat, sit reuocabilis, transeat, in aliam speci- em dispositionis validae vel irreuocabilis, vt in *d. l. vbi ita donatur,* & per ea quae tradunt Dd. *vbi supra.* Id tamen intelligitur, quod transit actus in aliam dispositionem sibi similem, vt supra est dictum, non vero ab similem. Vnde cum in no- stris terminis *d. l. Regia* iuramentum appositum super praelegato meliorationis de non reuocando

habeat aliam speciem, in qua possit transire sibi magis similem & germanam, scilicet, donationis inter viuos reuocabilis: quia non interuenit tradi- tio rei, in qua facta est melioratio, nec scriptura ipsius coram tabellione, nec factum fuerit praelegatum cum tertio pro causa onerosa: quibus casibus praed. donatio & melioratio inter viuos efficitur irreuocabilis, & extra eos acqui- paratur & assimilatur legato, quia donatio inter viuos in nostro casu est deambulatoria vsque ad mortem, vt legatum: & in hoc donationi inter viuos magis assimilatur praelegatum iuratum, quam in irreuocabilitate, imo in casum contra- riam haec duo, quando in donatione inter viuos interuenit traditio rei donatae, vel scriptura, vel causa onerosa merito igitur quod iuramentum hoc casu adiectum praelegato meliorationis, licet transferat id in naturam donationis inter viuos, intelligatur transferre in eam natu- ram donationis quae in terminis nostrae *l. Regia* est deambulatoria & reuocabilis vsque ad mortem, sicut est ipsa praelegatum, & non in eam, quae est statim irreuocabilis, ne demus ab- surdum & contrarietatem atque repugnanti- am eiusdem dispositionis: praecipue cum per hunc intellectum reuertamur ad propriam natu- ram praelegati, secundum quam debet intelligi & regulari iuramentum praalegatum adiectum. Nec obstat, quod in *d. l. vbi ita donatur,* per clausulam de non reuocando vel per iuramen- tum, donatio causa mortis, quae de sui natura est reuocabilis, transeat in aliam speciem donatio- nis, scilicet, inter viuos, quae est irreuocabilis, ac per consequens dissimilem prorsus & contra- riam naturae donationis causa mortis, à qua fit transitus, quia respondeo, quod in casu *d. l. vbi ita donatur,* dispositio non habet aliam speciem sibi similem, in quam possit transire per pactum de non reuocando, vel per iuramentum, nisi donationis inter viuos, quae regulariter est irreuocabilis, & ideo in eam transit. At vero in nostro proposito & casu praelegatum meliorationis cum praedict. clausula iuratae de non reuo- cando, habet aliam speciem dispositionis sibi magis similem, in quam possit transire, scilicet donationis inter viuos reuocabilis, quia in casu nostro leg. *Regia* est casus specialis, in quo donatio inter viuos est reuocabilis, ideo in eam speciem debet transire, & non in aliam sibi contra- riam: quia pactum contra substantiam contra- ctus est nullius momenti, vt in *d. l. cum precario, cum similibus, ff. de precar.* quae in hoc parti- culari casu vere viget & loquitur, cum praele- gatum in eo per iuramentum possit assumere speci- em donationis reuocabilis inter viuos, absque propriae naturae & subiecti corruptione.

Ex quibus inferitur, veriorum videtur opinio- nem contrariam ei, quam tenet Tellus *vbi supra,* imo quod iuramentum adiectum super praelegato meliorationis tertij de non reuo- cando eo, non operetur irreuocabilitatem meliorationis: licet propter iuramentum fiat transitus de legato in donationem inter viuos meliorationis, reuocabilem tamen.

Sed tenendo hanc meam opinionem restat vnus scrupulus non minimus, quod secundum eam nihil videtur operari iuramentum: quia licet per id transeat legatum in donationem inter viuos, vtraque; tamen dispositio est reuocabilis ad voluntatem testatoris. Quid igitur interest,

fit legatum vel donatio inter vivos, quandoquidem utrumque potest reuocari?

Sed ꝓ meo iudicio potest responderi, magnam quidem esse differentiam inter has dispositiones, scilicet, legati maiorationis & donationis inter vivos. Quia in primo casu, hoc est, quando melioratio fit ꝓ viam legati, & sic vltima voluntatis etiam sequuta traditione legati, facta ipsius commemoratio non fit legatum hoc irreuoocabile, sed reuocari potest: at vero in secundo casu, hoc est, facta melioratione ꝓ viam donationis inter vivos sequuta postea traditione, secus est, quia non potest reuocari, vt probat d. l. Regia in illis verbis, Saluo, si facta la dicha meiora por contrato entre viuos, &c. Nemo cum l. illa in sui principio posuisset regulam generalem, scilicet, quod melioratio tertij facta, siue ꝓ vltimam voluntatem, siue ꝓ contractum inter vivos, possit reuocari ꝓ meliorantem, quandoquidem voluerit vsque ad mortem, inquit eadem l. in d. verso. Saluo si facta la dicha meiora por contrato entre viuos, &c. Et sic limitatio irreuoocabilitatis tantum ponitur, quando fit melioratio ꝓ contractum inter vivos, non vero quando ꝓ vltimam voluntatem: quia tunc remanet regula ꝓcedens illius l. illata. Et ita manifestissime ꝓ illam l. plus roboris attribuitur hoc casu meliorationi tertij facta ꝓ contractum inter vivos, quam facta in vltima voluntate, quandoquidem traditione fit prima irreuoocabilis, secunda vero non. Et in terminis illius legis ita expresse tenet Ant. Gomez ibidem n. 24. dicens hoc probari in dictis verbis, Saluo si facta la dicha meiora por contrato entre viuos, &c. Idem expresse tenet Gregor. Lopez in lib. 2. titul. 15. partia 2. in gloss. 1. magna, colum. final. in verso. & nota. Et nouissime ꝓ huius operis primam editionem, eandem sententiam aduersum Tellum Fernandez in dict. lib. 17. Taur. numer. 86. probauit Matieno in dict. leg. 1. titulo 6. libr. 5. noua collect. Reg. gloss. quarta, nu. 25. 26. & 27.

Et ꝓ Gregor. Lopez vbi supra, tenet cum Bald. quod hoc casu fructus percepti ꝓ eum, cui fuit tradita maioritas facta ꝓ viam vltimae voluntatis, seu donationis causa mortis, erunt percipientis, sequuta postea reuocatione ipsius. Contra ipsum tamen in hoc est text. in l. cum quis, ff. de condit. caus. dat. & ibi Doct. & probat late contrarium Matieno l. 7. & 3. 10. & sequent. tit. 10. lib. 5. nou. collect. Reg.

Nec ꝓ contra hoc oberit text. in l. i. in l. legatum, ff. de legat. 2. quae disponit, quod si res legata in testamento vel codicillis, tradatur legatario ꝓ res testatorem in vita, non potest amplius ꝓ eum reuocari: & hoc ibi notant Bartol. & ceteri Doct. quia hoc debet intelligi dupliciter secundum Anton. Gom. vbi supra. Primo, quando traditio fit simpliciter, nulla facta mentione legati, quia transit tunc in vim donationis & contractus inter vivos: secus tamen est, quando traditio fit ex causa expressa ꝓcedentis legati, quia tunc potest reuocari, quia non transit in vim donationis, sed tantum censetur executio accessoria vltimae voluntatis, quae potest reuocari iuxta Dd. ꝓ eum ibi relatos. Vltra quem idem late tenet & probat Matth. de Afflic. dec. Neap. 275. ꝓ totam, & idem Anton. Gomez. 1. tom. cap. de leg. num. 4. dixi ego in mea repetitione. l. nemo potest, num. 257. ff. de legat. 1. & nouissime testatur

communem plurimos referens & loquens in terminis maioratus vel maiorationis, dominus D. Molin. vbi supra de Hispan. primogenia lib. 4. cap. 2. num. 19. & seqq. & Matieno vbi supra, num. 26.

Secundo intelligitur illa gloss. & communis opinio, quando traditio rei legata fit ex intervallo, & nulla facta mentione legati, quia tunc transit in vim donationis, & non potest reuocari: secus tamen est si traditio fiat in continenti, quia tunc, modo fiat ex causa legati, modo simpliciter, semper intelligitur fieri ex causa legati, & regulatur secundum naturam eius, & ꝓ consequens potest reuocari. Imo indistincte quod possit reuocari hoc casu legatum contra dict. gloss. & communem probat late D. Sarmiento in l. Lucius, num. 6. ff. de legat. 2. Communis tamen in iudicando & consulendo cum supradictis declarationibus est tenenda.

Tertio vltra ipsum potest responderi, quod supra d. gloss. & communis opinio loquitur & ꝓcedit regulariter in re legata tradita ꝓ testatorem abque commemoratioe legati. At vero nos loquimur in casu speciali meliorationis tertij, in quo ꝓ l. nostram Regiam decimus existat, quod fiat irreuoocabilis melioratio ꝓ traditionem tantum eo casu, quo facta fuerit melioratio ꝓ contractum inter vivos.

Operabitur ꝓ igitur multum in nostra questione iuramentum ꝓpositum ꝓlegat. tertij: quia licet non efficiat actum irreuoocabilem, sicut nec donatio tertij ꝓ contractum inter vivos facta regulariter: attamen cum ꝓ iuramentum ipsa melioratio facta in testamento transeat in speciem donationis inter vivos, traditione rei, in qua fit melioratio, vel scriptura meliorationis coram tabellione postea sequuta efficiatur irreuoocabilis, siue traditio fiat sub commemoratioe legati siue simpliciter, cum ꝓ iuramentum supra d. dispositio transferat in speciem donationis inter vivos, quod non ita contingeret nec foret, si melioratio remaneret tantum in terminis legati, ꝓut remaneret, si iuramentum appositum non fuisset, vt supra dictum est. Et ita mihi verior videtur hae secunda opin. omnibus recte visis & consideratis, licet adhuc existimem articulum hunc satis dubium.

Sed an in casibus, in quibus maioratus vel melioratio efficiatur irreuoocabilis, requiratur vltra hoc acceptatio primi successoris in eo, ad hoc vt non possit reuocari, ita vt ante acceptationem reuocari possit, videndus est latissime D. Molin. vbi supra n. 58. & sequent.

In casibus tamen, ꝓ in quibus iuramentum efficit meliorationem irreuoocabilem, idem erit dicendum, si nobilissime Hispaniae meliorationem homagio firmauerit, secundum Peraltam dicentem de hoc fuisse aliquando dubitatum, in l. vnum ex familia, num. 23. & 24. ff. de legat. 2. quem refert & sequitur dominus Antonius de Padilla in l. si quis maior, num. 36. C. de translatio. De quo dubio nisi intelligatur iuxta ꝓ me tradita in authentica sacramenta puerum, n. 146. & seqq. C. si adner. vend.

Vltimo ꝓ in materia hae donationis causa mortis illud notandum omitendum non duxi, quod etiam si infirmus faciat donationem, non videtur causa mortis fruisse, sed inter vivos, nisi mentio mortis fiat in ipsa donatione, text. est singularis & expressus in l. Seia, §. fin. ff. de donat. caus.

caus. mort. vers. si. vbi loquens text. in constituto in extremis vite donante, inquit: Eum tamen qui absolute donaret, non tam mortis causa, quam mortem donare, & inquit gl. ibi verb. morientem, electiue ponitur, vide dicenda est donatio inter vivos, Falcidia locum non habente, & non posse hoc ꝓ penitentiam reuocari. Pro quo de iure Regio pondero bonam l. si. tit. 4. part. 5. ibi: E de qmas, que la donacion que home face de su voluntad estando enfermo, remiendose de la muerte, o de otro peligro, que vale: pero tal donacion como esta en tres maneras, &c. Ecce ergo ibi, quomodo lex expresse requirit infirmo donante, quod hoc faciat timore mortis vel alterius periculi, & sic quod fiat mentio mortis, ad hoc vt sit donatio causa mortis, & possit reuocari & ibi Gregor. Lop. in gl. de la muerte, hoc notat, dicens: Debet in donacione hae fieri mentio mortis vel periculi, vt dicatur donatio causa mortis, nec enim eo ipso quod moriens donet, videtur donare causa mortis, vt in l. Seia, §. fin. digestis de donat. caus. mort. Ita dicit Azo in summa. C. eo. Haec enim Gregor. Lop. quem text. ad hoc notant & commendat Dyn. Barr. Bal. Imol. & Alex. in l. que dotis, ff. solut. matr. vbi laf. numer. 28. dicit text. illum solemnem & singularem ad supradicta, & text. illum cum glo. dicit singularem & vnicum, plures Doct. referens, & dicens esse communem opinio. Anton. Gomez. 2. tom. c. 4. de donat. numer. 15. dicit etiam communem Ripa in tractatu de poffe. in principio numer. 175. qui a numer. 171. tractat, an idem sit, quando donatio fit ab aliquo tempore ꝓstis, an videatur facta causa mortis, vel inter vivos? Sequitur communem plures referens nouissime Matieno in l. 7. gloss. 1. num. 1. titu. 10. lib. 5. nou. collect. Reg.

Ex quo ꝓ infertur ampliatio ad doctrinam gloss. in leg. apud Celsum, §. Iulianus scribit, verb. spondisset, ff. de dol. mal. & mer. except. qua habet, quod in dubio ꝓsumitur donatio inter vivos, nisi fiat mentio mortis: cui est alia gloss. similis in l. Seia, §. fin. verb. stipulatum, ff. de dot. ꝓlegat. & cum his glo. est communis opinio, vt bene resoluit amplians & limitans Iason. qui omnino est videndus in dict. l. qua dotis, numero vigesimo sexto, cum sequentibus, ff. solut. matr. contra gloss. ibi masculam ad finem. Hac namque communis opinio debet ampliari, vt ꝓcedat, etiam si ꝓdict. donatio fiat a moriente, nisi mentio mortis, vel alterius imminenti periculi fiat, ꝓ text. in dict. l. Seia, §. fin. digestis de don. caus. mort. iuncta communi opinione supradicta.

Sed quae dicta sunt supra, ꝓ scilicet, quod facta mentione mortis, sit donatio causa mortis, limitanda sunt, ꝓterquam si aliud appareat ex voluntate donatoris, videlicet, quod sit donatio inter vivos: tunc enim licet in donatione facta fuerit mentio mortis, erit tamen donatio inter vivos. Ad quod solet allegari text. qui ita intelligitur, in l. cum maritus, §. si. incip. mulier. de dot. ff. de ꝓat. dot. vbi donatio facta mentione mortis, non reuocatur ꝓ contrarium actum, ea scilicet ratione, quia donatrix eius fuit mentis & animi, vt donatio esset inter vivos, atque ita text. illum intelligit hanc opinionem tenens Bartol. in dict. l. qua dotis, numero 3. vbi Iason. numero 20. inquit esse communem. Eandem etiam opinionem & limitationem tenet alios allegans Roderic. Suarez allegacione 20. colum. 2. & latissime Roland. à Valle consilio 8. ꝓ totum, ꝓcipue numero 19. & sequentibus lib. 1. vbi idem dicit a contrario, scilicet,

quando donatio facta inter vivos non potest valere, vt inter vivos, quod valeat tanquam donatio causa mortis, quia eius mentis videtur fuisse donans, ne eius actus contum & sit inualidus, & ibi ꝓ totum illud consilium plurima in materia donationis causa mortis tradit, ad cognoscendum, quae sit indicanda donatio causa mortis, & quae donatio inter vivos: ideo videndus est omnino de idem latissime in d. cons. 61. ꝓ totum, lib. 2. Sed & alia lex declarationes & limitationes ad supradicta, vt sit donatio inter vivos, etiam si fiat mentio mortis, ponit Iaf. in d. l. que dotis, a num. 40. & quae ad num. 49. qui etiam est videndus, & cum his me expedit ab hac materia & cap.

S V M M A R I V M.

1. Adultus curatorem habens potest testari absque ipsius auctoritate, imo et contradicente etiam. Et in testamento potest habere sine curatoris auctoritate, quod res immobiles vendantur.
2. Restitutio in integrum non potest peti contra testamentum adultum.
3. Adultus curatorem habens aequiparatur pupillo, & non potest contrahere absque ipsius curatoris auctoritate.
4. Mulier contingata testari potest absque licentia viri sui.
5. Lege introducta potest, quod mulier non possit testari sine interuentu duorum consanguineorum.
6. Adultus curatorem habens an possit donare causa mortis, & num. seqq.
7. Donatio causa mortis, ꝓut est in fieri, aequiparatur contractibus, sed ꝓstquam est iura facta, aequiparatur vltimis voluntatibus.
8. Mulier & minor si non possunt ꝓ statuam contrahere sine consensu duorum propinquorum, non poterunt etiam donare causa mortis absque ipsorum permisso.
9. Hodie de iure Regio sicut non potest mulier contingata contrahere sine licentia viri, ita etiam non poterit donare causa mortis absque ꝓdicta licentia.
10. Donatio causa mortis ab adulto facta sine sub curatoris auctoritate, an firmetur iuramento.

C A P V T XIII.

De adulto, an possit donare causa mortis?

ADULTVS curatorem habens sicut potest testari absque ipsius ꝓ auctoritate, et probat text. in l. Aurelio, §. Caius, ff. de lib. legat. & ibi gl. & Dd. in l. cum pater, §. curatoris, digestis de legat. 1. & ibi Dd. gl. & Doct. in l. 1. §. si quis quatuor, ff. ad Trebell. & tenet gl. in l. si curatorem habens, verb. absimilis, ibi. Quia adultus testatur, C. de in integ. restitut. min. quam sequitur Iaf. in l. 2. numer. 1. ff. de legat. 1. & idem Iaf. in l. qua dotis, num. 38. ff. solut. matr. vbi dicit, quod hoc ꝓcedit etiam contradicente curatore, & num. 19. dicit, quod potest habere in testamento, quod res immobiles vendantur sine auctoritate curatoris. Et quod adultus possit testari absque licentia curatoris, testatur communem esse resolutionem Ant. Gom. in l. 3. Taur. num. 5. & nouissime Mench. lib. 1. controuers. vsu frequens.

cap. 12. num. 2. & omnia supradicta tradit plures allegans Tiraq. in l. si unquam, verb. donazione largitus, numer. 254. & seq. C. de reuoc. donat.

2 Er̄ quod contra testamentum adulti non possit peti in integrum restitutio, quia ex eo non laeditur, cum vltima voluntas sit deambulatoria vsque ad mortem, & possit reuocari ad voluntatem & libitum conscientis illud, vt in l. si quis in principio testamenti, cum aliis vulgaribus ff. de legat. 3. tenet Roderic. Suarez. allegat. 20. in princ. & restatur communem opin. esse plures Doct. allegans dominus Ant. de Padill. in l. si frater tuus, n. 1. C. de si de commissis.

3 Licet t̄ adultus curatorem habens æquiparetur pupillo, & non possit contrahere abique ipsius curatoris auctoritate, vt probat Roder. in dicit. l. si curatorem habens, & ibi notat gl. & Dd. & l. 4. & 5. tit. 11. part. 5. & tradit late Anton. Gom. 2. tom. c. de restit. min. in princ.

4 Ex quibus inferitur, t̄ quod licet hodie mulier coniugata non possit vllum contractum gerere abque licentia & consensu viri sui, vt in l. 54. & 55. Taur. quae hodie sunt l. 1. & 2. tit. 3. libr. 5. nou. recopil. Reg. potest tamen testari abque ipsius licentia, ita tenet Ias. in d. l. 2. num. 17 ff. de legat. 1. & expresse Ant. Gom. in d. l. 3. Taur. numer. 5. ad fin. & est receptissimum, vt plures allegans restatur Menchac. vbi sup. num. 13. & ita practicatur quotidie.

5 Poterit t̄ tamen lege introduci, vt mulier non possit testari sine interuentu duorum consanguineorum, vel viri, vt cū Decio tenet Mench. de success. creat. §. 1. nu. 17. contra Cortal. quem ibi refert, & latius idem Mench. vbi supra. n. 14. & 15. de qua illatione videndus est Matth. de Affli. decis. Neap. 260. per tot. vbi videtur tenere & fundare contrarium. Sed superior opinio est tenenda, scilicet, quod mulier coniugata possit testari abque licentia viri: que optime inuatur & comprobatur ex supradicta communi opinione, quae habet, quod adultus curatorem habens, licet non possit contrahere abque licentia ipsius, potest tamen testari, etiam ipso contradicente. Potest etiam fundari alius fundamentis, quae hic omitto, quia articulus hic non est de nostra propria materia.

6 Ita t̄ etiam videtur quod adultus curatorem habens possit donare causam mortis abque auctoritate curatoris, sicut potest testari, ita tenet Bald. in l. 1. in princip. per tex. ibi ff. de iur. & rat. distrah. vbi inquit text. quod sicut testamenti factio pupillis concessa non est, ita nec mortis quidem causa donationes permittendae sunt. Ergo cum adulto permittatur testari, vt supra visum est, poterit etiam donare causam mortis abque auctoritate sui curatoris, sumpto argumento à contrario sensu illius legis, cum ibi parificetur testamenti factio & donatio causa mortis. Item quia ex donatione causa mortis non potest laedi minor, cum valeat pro libito reuocare praedictam donationem causam mortis à se factam, vt in l. non omnis ff. si cert. per. cum similib. Et ideo hanc etiam opin. quod adultus habens curatorem possit donare causam mortis abque auctoritate sui curatoris, sequitur Ias. in d. l. 2. num. 13. & 14. vbi etiam allegat idem tenentes Baldum & Alex. in d. l. si curatorem, licet idem Bald. & Alex. alibi reuocent contrarium. In hanc primam partem procliuor est Menchac. vbi sup. n. 3. & 4. vbi Bal. in quodam consilio & Ananiam allegat tenentes hanc opin. tenent etiam relati per Baec. de non melior. rat. dot. fil. c. 20. n. 19. &

Tiraq. vbi sup. qui eam probat. Sed his non obstantibus, contraria sententia verior est, imo quod adultus curatorem habens, sicut non potest contrahere abque ipsius licentia, ita etiam non possit donare causam mortis abque licentia curatoris.

Quia vera & communis t̄ resolutio Doctorum, 7 est quod donatio causa mortis, prout est in feri, æquiparatur contractibus, & postquam est iam facta æquiparatur vltimis voluntatibus, vt dixi late in repet. l. omnia, C. quando non pet. part. & c. n. 28 & tradit Couar. in rubr. de testam. n. 3. parte, per tot. præcipue n. 5. & 15. sed adultus habens curatorem non potest contrahere sine curatoris auctoritate. Igitur nec donare causam mortis.

Secundo, t̄ quia vera & communis opinio est, 8 quod si mulier & minor futuro non possint contrahere sine consensu duorum propinquorum, non poterant etiam donare causam mortis abque ipsorum permissu, vt testatur Rip. eam defendens ab impugnationibus Iaso. qui solus tenebat contrarium in d. l. 2. n. 10 ff. de legat. 2. & ibi latissime Socin. Iunior numer. 41. qui quinque columnas in hoc expendit: quam etiam sequitur & testatur communem ex ipsius Ripæ testimonio, & alios plures allegans Couar. in rubric. de testament. 3. part. num. 12. Communem etiam dicit plurimos referens & contra eam tenens Menchac. vbi sup. num. 5. & iterum lib. 3. c. 60. n. 2. & 4. dicit etiam communem plures allegans Baec. vbi sup. n. 20. & 21.

Ex qua t̄ communi opin. inferitur, quod hodie, 9 sicut non potest mulier coniugata contra hæredes abque licentia viri, vt in d. l. Regis probatur, ita etiam non poterit donare causam mortis abque praedicta licentia, vt habet praedicta communis opinio, & in terminis d. l. Regis cum supradicta communi opinione, ita tenet Anton. Gom. in 2. tom. c. de donat. nu. 16. vers. quarto inferitur, & Couar. vbi supra. n. 11. & Gr. Lop. in l. si in gl. fin. tit. 4. part. 5. licet ibi ipse dicat, forte posse teneri quandam concordiam, quam ibi ipse refert ex Bal. sed tenenda non est, quia communis opinio est in contrarium indistincte, vt visum est. Quae communis opinio expressa quidem videtur in nostro proposito pro hac parte negatiua. Et ita inuenio quod in propriis terminis, quod adultus habens curatorem, non possit donare causam mortis abque ipsius auctoritate, tenent Bal. & Alex. allegati per Ias. vbi supra. tenet et Rip. vbi supra. d. nu. 10. & latissime probat hanc opin. aduersus Ias. Roder. Suar. d. allegat. 20. per tot. vbi tenet, quod si aliquo casu valeat praedicta donatio causa mortis ab adulto facta sine curatore, poterit reuocari ab ipso: & dato, quod esset irrevocabilis, possit restitui in integrum contra eam: hanc etiam secundam opin. tenent plures allegati per Mench. vbi supra. n. 3. Et tenendo hanc opin. non obstat primum fundamentum adductum pro prima opin. affirmatiua, scilicet argumentum tex. in l. 1. ff. de iur. & rat. distrah. quia argumentum illud, quo lex vtiitur, est negatiuum, scilicet, quod pupillo, cui non conceditur testamenti factio, non permittitur donare causam mortis, non vero affirmatiuum, scilicet, quod cui competit testamenti factio, permittatur donare causam mortis, quia hoc lex non dicit, nec sumendum est hoc casu argumentum à contrario sensu. Ita respondet Roder. Suar. vbi supra. Sicut alias videmus, quod secundum l. l. testamentum est testatio mentis, & tamen hoc assumptum

assumptum affirmatiue non est verum, sed negatiue tantum, hoc modo: Quod non est testatio mentis, non est testamentum: idem omne, quod est testatio mentis, est testamentum, hoc est falsum: quia codicilli sunt testatio mentis, & tamen non est testamentum, vt in l. si. C. de codicill. cum similib. vt tradunt Dd. in rubr. ff. de testam. & Insitut. eod. titu. Non obstat etiam secundum fundamentum supra adductum pro prima opinione, scilicet, quod minor non laeditur ex hac donatione causa mortis, quia est reuocabilis ad libitum, vt in d. l. non omnis, quia respondeo, quod si incipiat à traditione, vel subsequatur traditio, laesus erit minor saltem in fructibus: item quia eadem ratio prohibitionis contrahendi minore sine curatoris auctoritate, militat quoque in donatione causa mortis, scilicet, ne ex intellectus imbecillitate decipiatur à contrahentibus. Et licet donatio causa mortis possit reuocari, si tamen minor moriatur in minore ætate, antequam discernere possit, vitium deceptus fuerit, satis ex hoc laesus reperiri poterit. Ita respondet & considerat laesorem Rip. vbi supra. Quod coadiuuatur, quia minor propter imbecillitatem sui intellectus donabit causam mortis, cui donare non deceat, existimans expedit, & nollet reuocare, itaque maxime laedi potest. Quibus attentis, existimo & teneo, veriorem opinionem esse, quod adultus habens curatorem, non possit donare causam mortis abque ipsius auctoritate & licentia.

10 Qua opinione rectata, t̄ eam ampliat Roder. Suar. vbi supra in vers. sed postea, quod hoc iudicaretur donatio, & cum Bald. quem refert, vt procedat, etiam si donatio causa mortis ab adulto sit facta cum iuramento abque sui curatoris auctoritate, itaque iuramentum hoc casu nihil operabitur. Sed profecto in re hac mihi videtur tenendum, quod siquidem iuramentum hoc simpliciter apponatur ab adulto abque sui curatoris auctoritate super donatione causa mortis, tunc sit vera praedicta opinio, scilicet, quod praedicta donatio non valideret nec confirmetur praedictio iuramento simpliciter appposito, propter duplicem naturam donationis, super qua interponitur. Primam, quia natura donationis causa mortis est, vt possit ad libitum reuocari, vt in d. l. non omnis ff. si cert. petat. Secundam, quia de iure secundum veriorum opinionem supradictam adultus curatorem habens non potest donare causam mortis abque ipsius licentia & auctoritate: ergo merito quod iuramentum simpliciter praestitum hoc casu fortiat naturam utramque donationis causa mortis, & ita quod donatio non firmetur vel sit reuocabilis ad libitum donantis, arg. text. in l. fin. cum similib. C. de non num. pec. & faciunt, quae in his terminis diximus supra. c. proced. num. 12. Si vero praedicta donatio causa mortis facta sit ab adulto, etiam abque sui curatoris auctoritate cum iuramento de non reuocando eam vilo tempore, imo promittit cum iuramento eam seruare & imo contravenire ratione minoris ætatis, nec alia, tunc quidem abque dubio teneo valere & firmari hanc donationem factam ab adulto, imo reuocabilem fieri: tum per similia verba transit donatio hæc in naturam donationis inter viuos, & non potest reuocari, vt etiam late fuit dictum supra. c. 12. tum etiam quia mera donatio inter viuos ab initio hoc modo facta & iurata ab adulto curatorem habente, abque ipsius licentia & auctoritate

valet & tenet secundum communem opinionem tradidi in mea repetitione autb. sacramenta puerum, num. 13. C. si aduersus vend. Quod magis est, quia huiusmodi iuramentum cum auctoritate sui curatoris & cum decreto sine iuramento non potest inter viuos donare rem immobilem, vt in d. l. §. 1. digestis de iur. & rat. distrah. & in l. fin. ad fin. C. si mai. fact. alienat. rar. habuerit. Et cum his remanet expeditus casus hic, in quo actus inualidus confirmatur iuramento, secundum distinctionem supra positam.

S V M M A R I V M.

- 1 Maritus non potest uxori suae dare in arbitrio plusquam decimam partem bonorum, nec huic legi potest renuntiare.
- 2 Renuntiare an possit cum iuramento huic legi?
- 3 L. 12. tit. 1. lib. 4. nou. recopil. Regia intellectus?
- 4 Iuramentum, a terno iure Regia, non potest apponi in contractu arbitrium excedente decimam partem, cum renuntiatione l. Tauri vel fori.
- 5 Datio seu promissio vestium vel locallium ab sponsa sponsi ultra octauam partem datis, firmatur iuramento.
- 6 Etiam si lex prohibeat actum addito decreto irritanti, nihilominus valet, si ad sit iuramentum.
- 7 Sponsus habens filios legitimos ex altero matrimonio, non potest sponsa sua dare vestium & iocalia ultra quintum honorum suorum, etiam cum iuramento in prauidium legitima filiorum.
- 8 Lex Regia taxans quantitatem vestium & iocallium, quae sponsus debent dari, iustissime stabilita est.
- 9 Dicitur lex Regia seruanda & practicanda est in iudicio, quoties id positum fuerit, & probatur excessus ipsius.
- 10 Legi non abrogatur, ex non vsu, sed per contrarium vsu.
- 11 Dicitur lex Regia de vestibus & iocallibus loquens, ultra sponsam, in quo loquitur, non extenditur: scilicet, si extraneum non comprehendit, & n. 12.
- 12 Annulatio actus est pena.
- 13 Aditio. Segur. carpitur in quadam sua noua opinione.
- 14 Mellioratio tertiæ & quintæ facta filia per contractum inter viuos ratione dotis vel maritimonij, non confirmatur iuramento.
- 15 Dispositio l. hac edil. ali. C. de secund. nupt. quae taxat dotem ab uxore secundo marito dandam, non potest excedi, etiam si interueniat iuramentum.

CAPVT XIV.

De arbitrio que à maritis uxoris praestantur

MARITVS non t̄ potest uxori suae dare in arbitrio plusquam decimam bonorum suorum, vt in l. 1. tit. 2. de las arras, lib. 3. for. in 7. go. & regalis, cui legi non potest renuntiare, & si renuntietur, non obstante tali renuntiatione, seruati & exequi debet, quod continetur in d. l. fori, & tabellio, qui testimo

testimonium perhibuerit alicuius contractus, in quo interueniat predicta l. renuntiatio, incurrit in penam priuationis officij tabellionatus, & eo amplius uti non potest sub pena falsi, vt in l. 50. Taur. qua hodie est l. 2. tit. 2. lib. 5. noua recopil. Reg. Sed quia materiam hanc late legit Rodericus Suarez. in d. l. fori, & alij Hispani in diuersis locis, tantum hic agam.

2 An tunc iuramento possit huic l. renuntiare, & maior quantitas quam decima pars promitti & exigi nomine artharum? In quo Dd. nostri Hispani maxime variant: nam Vincent. Arias, Episcopus quondam huius nostre ciuitatis Placentinae, & Alf. de Montalu. in d. l. fori, tenent minime firmari iuramento renuntiationem predictam, moti ex dict. l. 1. fori in 2o, id expresse decidente, quorum opin. sequitur & probat Couar. in ca. quamuis pactum, de pact. in 6. in 2. part. relect. §. 2. num. 8. vbi allegat Rodericum Suarez. in d. l. fori, in 3. quaest. idem tenentem & late probantem: & addit aliam rationem efficacem & veram meo iudicio, pro hac opinione scilicet quia predicta l. fori prohibentes donationem artharum ultra praefinitam quantitatem, contractum hunc nullum esse decernunt in fauorem non ipsius promittentis arthas, sed ipsius consanguineorum, quibus Regia lex defert ius repetendi arthas istas, quae fuerint promissae aut datae ultra quantitatem lege praefinitam: quo casu cum iuramentum vergat in alterius detrimentum, non confirmat actum, vt in d. e. quamuis pactum, & in d. ca. cum contingat, de iur. iur. Eandem quoque sententiam sequitur Domin. Ant. de Padilla in auct. res qua. C. communita. de legat. num. 29. contra Palat. Rubicum, Securam, & Didacum Perez, quos refer tenentes confirmari iuramento predictam artharum promissionem & dationem ultra decimam partem. Hanc eandem opinionem nouissime in praedictis referens sequitur Gaspar Baec. in tract. de non melioran. ratione dotis, fol. ca. 25. num. 6. fol. 147. qui n. 12. asserit, hanc esse veram & magis communem opinionem, & eam etiam videtur secutus nouissime Ioannes Baptista in suo arario communium opinionum, lit. A. num. 251. Sed Menchaca de success. creat. §. 26. num. 43. licet primo teneat hanc primam opinionem, neminem referens, postea tamen statim videtur tenere contrarium: contrarium etiam cum Palat. Rub. tenet Ant. Gomez. 2. tom. c. de vestit. min. num. 26. in vers. solauo inferitur, & idem in l. 50. & seq. Taur. num. 13. & in l. 69. num. 4. col. 2. illius numeri. Prima tamen opinio est tenenda, prout etiam memor sum me dixisse in repet. auct. sacramenta puberum, C. si aduers. vendit. num. 44. & quia ibi latius dixi & examinaui, ideo amplius hic non dicam super hoc. * Estque verior, receptor & in praxi admissa, vt plures referens eamque secutus affirmat post nos Matienca, in d. l. 2. tit. 2. lib. 5. nou. collect. Reg. gl. 3. num. 6.

3 Solum t aduertam, quod huic veriori & magis communi opinioni, prout eam appellat Baec. vbi supra non obstat pragmatica quaedam regalis, quae olim erat in volumine pragmaticarum, hodie est l. 12. titul. 1. libr. 4. noua recopil. Regia, quatenus l. illa inter contractus in quibus permittitur, tam partibus, quam tabellionibus apponere iuramentum, idem esse refert in las dotes y arras. Ex quo videbatur donationem artharum iuramento confirmari, quandoquidem lex permittit id apponi: igitur intelligendum est cum effectum, ne reddatur superflua & illusoria, contra iura

vulgaria: quia respondeo, quod lex illa necessario & de plano est intelligenda in contractu artharum in quantitate lege permissa, scilicet decima parte: quia cum expresse non dicat contrarium, nec lex illa veniat ad decidendum nostram quaestionem, sed aliam diuersam, scilicet limitando regulam generalem legis praecedentis, quae prohibet iuramenta apponi posse in contractibus inter laicos celebratis cum scriptura, intelligenda est in contractu artharum intra summam a lege praefinitam & non ultra: quia si excedit, lex non dicit confirmari iuramento, & non est nouum, vt leges posteriores intelligantur & declarentur per priores, vt in l. sed & posteriores, digestis de legibus.

Ex quo inferitur, t quod in contractu artharum excedenti decimam partem, non potest apponi iuramentum cum renuntiatione d. l. Tauri vel fori, & si apponatur, tabellio priuabitur officio, vt in d. l. Taur. continetur. Et ita hoc casu limitanda est dict. l. 1. 2. dum dicit, y arras, quod est nouum, singulare & notandum.

Ex t quibus nouiter inferri potest ad intellectum pragmaticae 101. de Madrid. anno 34. vers. fin. qua hodie est l. 1. vers. fin. titul. 2. lib. 5. noua recopil. Reg. quae ita se habet: *T porque lo que se desposan, o casan, suelen dar al tiempo que se desposan, o casan, a sus esposas y mugeres joyas y vestidos excessiuos, y es cosa necesaria que assi mismo se ordene y modere, mandamos que de aqui adelante, ninguno, ni algunos de estos nuestros Reynos, que se desposaren, o casaren, no pueda dar, ni de a su esposa y muger en los dichos vestidos y joyas, ni en otra cosa alguna, mas de lo que mostrare la octaua parte de la dote que con ella recibiere. Y por que en esto cesen todos los fraudes, mandamos, que todos los contratos, pactos y promisiones que se hizieren en fraude de lo susodicho, sean en si ningunos y de ningun valor y efecto.* Nam est dubium, an huic legi possit renuntiare cum iuramento, & dati de hisce vestibus & iocalibus ultra octauam partem dotis: Ex superioribus reddidit res dubias, quandoquidem in arthas res non est absque controuersia. Sed nihilominus circa vestitus & haec iocalia existimo tenendum contrarium eius, quod tenui in promissione siue datione artharum ultra decimam partem cum iuramento, imo quod promissio siue datio harum vestium & iocalium ultra octauam partem dotis cum iuramento facta valeat & teneat. Primo, quia in hoc casu deficiunt duae rationes potissime, quibus in arthas diximus non sustineri dationem seu promissionem eorum etiam cum iuramento ultra decimam partem bonorum dantis siue promittentis: quia in nostro praesenti casu vestium & iocalium non est lex, quae prohibeat confirmationem promissionis vel dationis ultra octauam partem factam cum iuramento, prout est in arthas expresse, vt supra vilius est. Item & secunda, quia in vestibus & iocalibus non est lex, quae dicat, quod si ultra octauam partem dotis promittantur vel dentur, habeant consanguinei ius petendi residuum, sicut reperitur constitutum in arthas, & ita cum iuramentum hoc casu non vergat in alterius detrimentum, optimo iure valebit, & confirmabit contractum iocalium & vestium, ultra d. octauam partem dotis, vt in d. c. quamuis pactum, & d. cap. cum contingat, Secundo principaliter pro hac opinione facit, quia iuramentum hoc casu potest seruari absque interitu salutis aeternae: ergo est seruandum vt in dictis iuris. Nec obstat, quod per

per d. l. 1. contractus, pacta & promissiones aliter facta annullentur & improbentur per legem: quia respondeo, quod quamuis lex civilis improbet pactum aliquid, nihilominus tamen iuramento confirmatur, & non vergit in alterius detrimentum, & potest seruari absque interitu salutis aeternae, vt in dictis cap. probatur, cum similibus.

6 Ex quibus t notant Abb. num. 6. Anton. & Imol. num. 36. in d. cap. cum contingat, quod etiam si lex prohibeat actum addito decreto irritanti, nihilominus valet, si adit iuramentum, & hanc esse communem opinionem testatur Baec. in tract. quem fecit super d. pragmaticae. 101. de non meliorand. ratione dot. foliob. c. 29. num. 5. vbi ad hoc refert inter alios Couarruu. Ergo licet dict. pragmatica in hoc casu utatur decreto irritante, confirmabitur promissio seu datio iocalium & vestium ultra dictam octauam partem propter iuramentum appositum, per supra dicta.

Nec etiam obstat gloss. in l. 3. C. plus valere quod agitur, & c. communiter approbata, vt late dixi in mea repet. l. nemo potest, num. 383. ff. de legat. 1. quae habet, quod contractus simulatus & in fraudem gestus non firmatur iuramento: & sic videbatur decidendum in proposito, cum d. l. Regia dicat in fine: *Que todos los contratos, pactos y promisiones que se hizieren en fraude de lo susodicho, sean en si ningunos, y de ningun valor y efecto.* quia respondeo, quod l. illa non dicit, quod contractus aliter gestus sit simulatus, quo casu loquitur glo. supra dicta communiter approbata, nec dicit, quod praesumatur in fraudem gestus, sed quod contractus, pacta & promissiones facta in fraudem supra contentorum in lege illa, sint nulla. Quae verba hoc volunt & significant, scilicet, quod contractus, pacta & promissiones facta contra legem illam, sunt nulla: quod non impedit confirmationem, quae ex iuramento fit, vt in d. c. quamuis pactum, sibi: *Quamuis lex civilis improbet, &c.* Et ita existimo esse tenendum, falsos meliori iudicio, scilicet, quod promissio vel datio horum iocalium & vestium cum iuramento valeat ultra octauam partem dotis.

7 Posset tamen t haec mea opinio limitari singulariter in quodam casu, scilicet, quotiescunque sponsus vel maritus, qui donat vestitus & haec iocalia, haberet filios ex alio matrimonio: quia cum in hoc casu contractus hic cum iuramento celebratus sit in praedictum filiorum prioris matrimonii, quia ab illis auferretur, quod donatur secundae uxori & ei acquiritur, vt in l. 52. Taur. consequens est, vt non confirmetur hoc casu donatio haec iocalium & vestium cum iuramento in praedictum & damnum dictorum filiorum ultra d. octauam partem dotis, per text. in dictis capit. quamuis pactum, & c. cum contingat, quia non potest seruari iuramentum hoc casu absque dispendio & praedictio tertii.

8 Quae t profecto limitatio rursus intelligenda est, quando haec donatio iocalium & vestium, siue intra dictam octauam partem dotis, siue ultra, excedit quintum bonorum sponsi siue mariti donantis, eiusdemque patris filiorum, quae haberit & habiturus est tempore mortis. Nam respectu excessus dicti quinti minime valebit praedicta donatio, etiam cum iuramento facta in praedictum filiorum, sed tantum valebit respectu quintae partis, quam attentus l. Regius potest patet filijs auferre, & extraneis relinquere vel do-

nare, ex qua quinta parte deducenda est funeris impensa, vt in l. 30. Taur. Et in d. 5. parte tunc valebit donatio vestium & iocalium, quando non excedit 8. partem dotis receptae, vel etiam si excedat d. quinta pars donata praedictam octauam partem dotis receptae, si praedicta donatio facta fuerit cum iuramento, per supra dicta, quandoquidem potest pareri in quinto bonorum suorum praedictae filijs suis: & ita meo iudicio intelligenda est haec materia.

Circa quam l. taxantem vestes & iocalia, quae debent & possunt dari sponsis vel vxoribus videndus omnino est Auenda. lib. 1. cap. 15. prior, per tot. vbi plura declarat spectantia ad praedictam. Ego vero licet aliquibus annis hoc officio patroni vsus fuerim hic Placentiae, & nunc vtar, nunquam vidi nec audiui ventilari in iudicio, nec extra, quaeestionem super decisione dictae l. Regiae: quia nemo eorum, qui vestes & iocalia donant, attendit ad illam metam, sed arbitrio suo ea concedit ad libitum, nec ipse nec eius haeredes postea soluto matrimonio contradicunt, nec aliquid excessus petunt ab vxoribus, nec ab eius heredibus, imo nunquam promittunt certam summam: sed moris & honoris est, vt absque promissione haec dentur, vt sponsa & vxor ornatio, pulchrior & honoratior appareat hominibus. Et in hoc res collocata est, & vanitas huius mundi ad talem hodie statum peruenit, vt si sponsus totam pene dotem datam seu sibi promissam, in suam sponfam vel vxorem non consumat & faciat in hisce donulis (vt ita dicam) tanquam parcus habeatur, & quod magis dolendum est, a propria sponsa & consanguineis eius sperni contingat atque negligi (proh dolor!) quasi amor coniugalibus in alio consistere non debeat, quam in propria voluptate, deliciis & vana gloria. Et ideo iustissime ac sancte inuicissimus Imper. noster bonae memoriae Carol. V. videns homines in perditum ire, & exinaniri facultatibus & maxima paupertate atque inopia dilabi & detentos esse, prouidens huic necessitati, statuit praedicta l. Regia, hanc donationem vestium & iocalium minime posse excedere valorem octauae partis dotis receptae, & si excesserit, contractus, pacta & promissiones esse nullius momenti. Et quod haec fuerit mens atque intentio legislatoris, & quod lex illa fuerit condita ad euitandos praedictos excessus, constat ex ipsamet in principio dicti vers. fin. ibi, *T por que los que se desposan, o casan a sus esposas y mugeres, joyas y vestidos excessiuos, y es cosa necesaria, y assi mismo se de orden, y modere, &c.*

Fateor tamen, t quod si aliquis petat in iudicio virtute illius legis excessum a se datum ultra quantitatem ibi permittam, idque probet, quod obtinere debet, quia lex semper est in viridi obseruantia, vt in leg. Ariani, C. de heretic. & Manich.

Nec t ex solo non vsu legi abrogatur, sed per 10 contrarium, vsu, vt in l. de quibus, cum materia, ff. de legib. & hoc generaliter expresse tenet Cyn. in l. 2. num. 8. C. qua sit long. consuet. quae est communis & vera sententia, secundum lat. in d. l. de quibus, num. 33. qui est videndus in proposito, & Cepolla cautela 2. num. 3. in fin. & Curia Pisan. lib. 2. ca. 8. folio 24. columna 1. in fin. in vers. scilicet breuiter conclusio est, & Roderic. Suarez. in proem. d. fori, fol. 2. & Roland. a Valle conf. 5. num. 72. lib. 1.

Prapricum cum consuetudo etiam alias praescripta contra huiusmodi leg. Regias, quae pragmaticae